

M.Y. LERMONTOV

HANÇER

-SEÇME ŞİİR VE MANZUMELER-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

RUSÇA ASLINDAN ÇEVİREN: ATAOL BEHRAMOĞLU

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

**MİHAİL YURİYEVİÇ LERMONTOV
HANÇER
-SEÇME ŞİİR VE MANZUMELER-**

**ÖZGÜN ADI
КИИЖАЛ**

**RUSÇA ASLINDAN ÇEVİREN
ATAOL BEHRAMOĞLU**

**© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2006
Sertifika No: 29619**

**EDİTÖR
KORAY KARASULU**

**GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM**

**DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ**

**GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI**

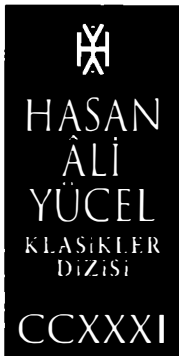
1. BASIM, AĞUSTOS 2014, İSTANBUL

**ISBN 978-605-332-243-6 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-332-244-3 (KARTON KAPAKLI)**

**BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931**

**Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.**

**TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr**

M.Y. LERMONTOV

HANÇER
-SEÇME ŞİİR VE MANZUMELER-

RUSÇA ASLINDAN ÇEVİREN:
ATAOL BEHRAMOĞLU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Lermontov ya da “Acıya ve Öfkeye Bulanmış Demirden Bir Şiir” (A. Behramoğlu).....	vii
Dostlara.....	1
Dua.....	2
Bir Türk’ün Yakınmaları.....	3
Bir Şiir Defteri İçin.....	4
Hayır, Sanma ki Acınmaya Değer Biriyim Ben.....	5
Sana Peygamberce Bir Tasayla.....	6
Kafkasya.....	7
Ocak 1831.....	8
L. İçin.....	9
Severim Lacivert Dağ Dizilerini.....	10
Hayır, Byron Değil Başka Biriyim Ben.....	12
Yelkenli.....	13
Şairin Ölümü.....	14
Mahpus.....	17
Komşu.....	18
Sararan Buğday Tarlası Dalgalandığında.....	19
Uzaklardan Kuzeye Doğru Yol Alırken Hızla.....	20
Haçer.....	22
Geleceğe Korkuyla Bakıyorum.....	23
O Şarkı Söylerken Erir Sesler.....	24
Düşünce.....	25

Şair	27
Kazak Ninnisi	29
Kafkas Dağı, Yeryüzünün Asık Yüzlü Çarı	31
İnanma, İnanma Kendine Genç Hayalci	32
Üç Palmiye	34
Terek'in Armağanları	37
A. İ. Odoyevski'nin Anısına	40
Çok Kez Karmakarışık Bir Kalabalıkla Çevrili	43
Hem Sıkıntı Hem Hüzün	45
Tutsak Şövalye	46
A. O. Smirnova'ya	47
Bulutlar	48
Anayurt	49
Yabanıl Kuzeyde Duruyor Yapayalnız	50
Elveda Kirli Rusya	51
Tartışma	52
Uyku	55
İncelikle Sevdiler Birbirlerini Uzun Zaman	56
Tamara	57
Yaprakçık	59
Hayır, Böyle Tutkuyla Sevdiğim Sen Değilsin	61
Yalnızım Gecenin Issızlığında	62
Peygamber	63
 Manzumeler	 65
İblis	67
Mtsiri	111

Lermontov ya da “Acıya ve Öfkeye Bulanmış Demirden Bir Şiir”

I

Puşkin’in öldürölüşünün hemen ertesi günlerinde *Şairin Ölümü* adını taşıyan bir şiir Çarlık Rusyası’nın başkenti Petersburg’da ve giderek bütün ülkede elden ele dolaşmış, denebilir ki dönemin bütün ilerici insanların belleğinde yer etmişti. Şiirin yazarı, o sırada yirmi üç yaşında ve henüz pek tanınmamış bir şair olan Mihail Lermontov’du. Dört yıl sonra kendisi de bir başka düelloda, cinayete çok benzer bir biçimde öldürölüşecekti.

Mihail Lermontov’un yirmi yedi yıl süren yaşamı (1814-1841) Çarlık Rusyası’nda bütün demokratik kıpırdanışların ezildiği bir döneme rastlar. Monarşiyi bir anayasa ile sınırlama amacı güden Dekabrist hareket 1825 yılındaki “darbe” girişiminin ertesinde acımasızca ezilmiş, aralarında şair Rıleyev’in de bulunduğu önderler idam edilmişlerdi. 1837 yılında da, büyük şair Puşkin, Fransa’daki toplumsal çatışmalar sonucunda Rusya’ya sığınan monarşi yanlısı bir Fransız subayının eliyle, bir komplo düelloda öldürtölüşmüştü. Çarlık yönetimi sanat-kültür yaşamı üstünde ağır bir sansür uyguluyordu. Dönemin ilerici yazarları ya idam edilmişler, ya

sürgüne gönderilmişler, ya da suskunluğa, küskünlüğe zorlanmışlardı. Yüzyılın ikinci yarısında gücünü duyuracak olan devrimci demokrat hareketin oluşumu içinse henüz erkendi. Lermontov bu ara dönemde verdi ürünlerini.

Aristokrat bir subay ailesinin çocuğu olan şairin belleğinde, çocukluğunda Kafkasya'ya yaptığı yolculuklar derin izler bırakmıştı. Annesini çok erken yaşlarda yitirmesi de kişiliğini derinden etkilemiş bir olaydır. O dönemin soylu aile çocuklarına özgü bir eğitimle yetişti. Çocuk yaşlarda birkaç yabancı dil öğrenerek Byron, Shakespeare, Schiller gibi yazarları okudu. Moskova Üniversitesi'nde ve askerî okulda öğrenim gördüğü yıllarda Byron etkisi taşıyan şiirler ve *Maskeli Balo* adlı bir oyun yazdı.

Şairin Ölümü'nün ortaya çıkışının hemen ertesinde tutuklanarak Kafkasya'da bir savaş alayına sürüldü. Kafkasya doğası ve Kafkas halklarının yaşayışı, çocukluk izlenimleriyle de birleşerek yaratıcılığının temel kaynaklarından biri oldu. Kafkasya imgeleri, hiçbir Rus yazarının yapıtında, Lermontov'un kilerde olduğu ölçüde yansımada. Lermontov bu dönemde *Âşık Garip* masalını, *Mahpus*, *Komşu* gibi Kafkas folkloru öğeleri taşıyan romantik şiirlerini yazdı.

1838'de yeniden Petersburg'a dönmesine izin verildi. Burada yazdığı *Düşünce* adlı şiirinde, Dekabristlerin yenilgisi sonrasındaki ilerici Rus aydınının konumu ortaya konulup eleştirilmektedir:

*Utanc verici bir umursamazlığımız var iyiye ve kötüye
Solup gidiyoruz kavgaya girmeden daha;
Yüz kızartıcı korkaklarınız tehlikeyi görünce
Ve iğrenç tutsaklarınız iktidar karşısında.*

Lermontov'un özgürlük susuzluğu, eylem özlemi, en güçlü şiirlerinden biri olan *Şair*'de tutkulu bir çağırışla yansdı:

*Ey alay edilmiş peygamber, yeniden uyanacak mısın?
Ya da intikam çağrısına hiçbir zaman
Altın kınılardan çıkarmayacak mısın
Kılıcını, hakaret pasıyla kaplanan?*

Birçok şiirinde elle tutulur bir somutluk, yaşanmışlık, düşünölmüşlük vardır. Örneğin *Düşünce* adlı şiiri, günümüzün bir şairince yazılmışçasına yeni, somut ve kişiseldir...

Kişiselik kavramının altını özellikle çizmek istiyorum. Lermontov'un şiirleriyle ilk karşılaşmamdan beri beni en çok düşöndürmüş, etkilemiş olan şey budur. Bir insan, söylediğı bu şeyleri, kişisel olarak gerçekten yaşamış, düşünmüş. Bir başka deyişle, genelgeçer düşünce ve duygular değil bunlar. Özgün bir kişiliğın damgasını, onun yaşamsal sıcaklığının izlerini taşıyorlar. Bu nedenle de, aradan yüz elli yıla yakın zaman geçmesine karşın yazıldıkları günlerdeki gibi canlılar... Örneğin Dekabrist şair Odoyevski'nin anısına yazdığı şiirde, Odoyevski'nin çehresini sanki yanı başımızda yaşayan bir insan gibi görebiliyoruz:

*İnsan kalabalığında ve insansız bozkırlarda
Sessiz alevi duygunun sönmedi içinde:
O mavi ısıltıyı da korudu gözlerinde,
Şen şakrak çocuk gülüşünü, o candan konuşmayı...*

Sürgünde ölen Odoyevski, tumturaklı sözlerle, soyut kavramlarla değil, "gözlerinin mavi ısıltısı", "şen şakrak gülüşü", "candan konuşma"sıyla anlatılıyor.. Yaşamı somutluğuyla algılayıp yansıtmasını Lermontov'un önemli bir özelliğı olarak görüyorum. Bu özellik onun şiirlerine, içtenlik, kişiselik, özgünlük kazandırıyor. D. E. Maksimov'un *Lermontov'un Şiiri* adlı kitabını karıştırırken bu düşöncemi destekleyen satırlar gördüm:

"Özellikle önemli olan bir şey de, ölküler ve düşüncele-
rin, Lermontov'un yaratıcı bilincine soyut biçimde girmeyip

(böyle bir biçimde pek çoğu keskinliklerini yitirir ve o dönemin genelgeçer insancıl ülkülerinden ayırt edilemez olurlardı), şairin dünya görüşünün gelişme sürecinde daha da açıklık kazanan somut bir içerikle dolu olmalarıdır...”

Lermontov 1839 yılında, Rus edebiyatında devrimci romantizmin en güçlü örneklerinden sayılan *Mtsiri* adlı destanını yazdı. “Mtsiri” sözcüğü Gürcü dilinde yoldan çıkmış, inancını yitirmiş papaz anlamına geliyor. Destan, papaz olarak yetiştirilmek için zorla kapatıldığı manastırdan kaçan bir çocuğun yaşadığı üç özgürlük gününü, ölmeden az önce, yarı canlı, yarı çılgın, bir solukta anlatışıdır.. *Mtsiri*’de sonsuz bir özgürlük tutkusu ve görkemli Kafkasya doğasının görüntüleri, seçkin bir yetkinliktedir.

1840 yılında *Zamanımızın Kahramanı* adlı romanını, bir yıl sonra da üzerinde yıllarca çalıştığı *İblis* adlı destanı yayımladı. Romanın kahramanı Peçorin ile destanın kahramanı İblis, benzer kişilerdir.. Tıpkı Puşkin’in Onegin’i gibi, onlar da yetenekli ve değerlidir. Fakat yaşadıkları “zaman” bu yetenekli kişileri bencillığe, umursamazlığa, iblisleşmeye, yok oluşa sürüklemiştir. Destanda romantik öğelerle işlenen konu, romanda gerçekçi yönü ağır basan bir nitelik kazanmıştır. Büyük Rus eleştirmeni Belinski, ülkenin en seçkin insanlarını yok oluşa sürükleyen monarşinin ve yüksek sosyetenin kofluğunu yansıtan bu romanı, “zamanımız üstüne hüznü bir düşünce” sözleriyle tanımlamıştı. Şairin aynı yıl yazdığı *Çok Kez Karmakarışık Bir Kalabalıkla Çevrili* adlı şiirinde de “zaman üstüne hüznü düşünce”si, çevresiyle uzlaşmazlığının bir kopuş noktasına yaklaşmasının gerilimi vardır:

*Uyanıp aldanıştan, kendime geldiğimde
Ve gürültüsü kalabalığın ürktüüp öteye
Kaçırduğunda benim çağrısız konuk hayalimi;
Ah! Nasıl bozmak istiyorum onların şenliğini!
Ve küstahça fırlatmak yüzlerine
Acrya ve öfkeye bulanmış demirden bir şiiri!..*

Yeniden Kafkasya'ya sürülen ve orada gerici bir subayla yaptığı düelloda öldürülen Lermontov, Rus şiirine “demir-
den bir şiir” vurgusu, yiğitçe bir meydan okuma edası getir-
di. Araştırmacı D. E. Maksimov'un sözleriyle:

“Lermontov'un yaratıcılığında, şiirin müthiş gücü ile bu
şiirde gizlenmiş ateşli ve çırpınan bir ses tonu birbirinden
ayrılmaz. Bazen bir arada, bazen yan yana bulunan bu iki
 lirik ögenin birleşmesi, Lermontov'un en ilginç özelliklerin-
den biridir. Eylemlilik ve tutkunun yumuşaklık ve gözlem-
sellikle (bazen çocuksu bir savunmasızlıkla) birleştiği bu
şiir, bu niteliklerini koruyarak bir demir gibi cınlama ye-
teneğini elde etmiştir.. Şairin en içten düşünceleri, yazgısı,
yaşamının belirleyici olayları, organik bir biçimde girmiştir
bu şiire...”

II

Lermontov'un şiirlerinde, ağır bir baskı ortamında buna-
lan insanın çıkışsızlığı, vaktinden önce olgunlaşmış olmanın
acıları, toplum dışına atılış, geçmişin boşluğu ve gelecekte de
bir kurtuluş umudu görememe, en çok işlenen temalardır.
Byron etkilerini kuvvetle taşıyan ilk şiirlerinde bu temalar
soyut ve bireyseldir. *Bir Türk'ün Yakınmaları* adlı şiirinde,
şairi bunaltan toplumsal ortam somut olarak betimlenmek-
le birlikte, *Dua*, *Dostlara*, vb. başlıklarını taşıyan şiirlerin
kahramanı, soyut bir yaşama susuzluğuyla kıvranan, acı
çekmekten zevk alan, toplumu hor gören, gururlu Byron
kişisidir. Fakat yine ilk dönem ürünlerinden olan *Yelkenli*,
Lermontov'un şiirinde bir aşamadır. Bu şiir, yalınlığı, vurgu-
larının gücü, “dinginliği fırtınada arayan” isyancı, karmaşık
duyarlılığıyla, Rus şiirinde devrimci romantizmin, etkileri 20.
yüzyıl başlarına, genç Gorki'ye, simgecilere kadar uzanan
seçkin bir örneği, denebilirse “amentüsü”dür:

*Üstünde güneşin altın ışınları
Altında mavi bir akıntı, parlak...
Fırtınadır o isyancının aradığı,
Sanki fırtınada dinginlik bulacak!*

Hayır, Byron Değil Başka Biriyim Ben başlığını taşıyan şiirinde, şairin kendi özgün kişiliğini, kendi toprağını aradığını görüyoruz:

*Hayır, Byron değil başka biriyim ben,
Henüz adı duyulmamış bir gözde.
Bir gezgin onun gibi, kovalanmış her yerden,
Fakat Rus olan benliğiyle...*

Nitekim daha sonraki yılların ürünü olan şiirlerinden *Düşünce*'de, şairin kaygıları toplumsal bir temele oturacaktır. Gelecek karşısında duyulan kaygı, somut ve toplumsaldır artık:

*Kaygıyla bakıyorum bizim kuşağa!
Geleceği ya boş, ya karanlık görünüyor.
Böyleyken, bilincin ve kuşkunun yükü altında
Eylemsizlik içinde kocuyor.*

(...)

*Çocuklarımız horgörüyle anacaklar bizi,
Aşağısayaarak anacaklar, bir yargıç ve yurttaş sertliğiyle,
Aldatılmış bir çocuğun acı alayı gibi
Savruk ve batkın babası üstüne...*

*Yabanıl Kuzeyde Duruyor Yapayalnız, Üç Palmiye, Çok
Kez Karmakarışık Bir Kalabalıkla Çevrili* adlı şiirlerde, ilk ikisinde simgesel bir anlatımla, çevreyle uyumsuzluk, çıkış-

sızlık duyguları, bir çığlığa dönüşmüştür. Bu şiirlerin kahramanları, tıpkı *Düşünce*'de olduğu gibi, belli bir toplumsal çevrede yaşayan ve o çevreyle uyumsuzluk içindeki insanın somut, elle tutulur, gerçek dramını yansıtır. *Yaprakçık* ve *Peygamber*, toplum dışına sürülmüş bu kişinin acı sonunu vurgular:

*İyice bakın ona çocuklar:
Görün sıskalığını, solgunluğunu!
Bakın nasıl da somurtkan, yoksul, çıplak,
Herkes nasıl horgörüyor onu!*

Acı son, *Bulutlar* adlı şiirin son dizesinde en yoğun anlatımını bulmuştur:

Yurdunuz yok sizin, sürgünüünüz de...

Geçmişin boşluğu ve gelecekte de bir umut ışığı görememe, lirik Rus şiirinin en parlak örneklerinden biri olan *Hem Sıkıntı, Hem Hüzün*'de yaşamın anlamsızlığıyla özdeşleşir:

*Tutkular mı? Gönlün o tatlı ağrısı da
Mantığın sözü önünde silinip gidecektir.
Ve yaşam, çevrene soğuk bir dikkatle baktığında
Boş ve aptalca bir şakadan başka nedir...*

İlk şiirlerden *Bir Türk'ün Yakınmaları*'nda ve olgunluk dönemi şiirlerinden *Düşünce*'de gördüğümüz toplumsal bilinç ve başkaldırma duyguları, *Şairin Ölümü*, *Haçer*, *Şair*, *Elveda Kirli Rusya* gibi şiirlerde acı ve öfke yüklü bir protestoya dönüşür. Bir daha dönmeyeceği Kafkasya sürgününe giderken yazdığı, son şiirlerinden biri olan *Elveda Kirli Rusya*'da bu duygular ve şairin toplumsal bilinci açık seçik belirgindir:

*Elveda kirli Rusya
Tutsakların ve efendilerin ülkesi.
Sizler, mavi üniformalılar,
Ve sen halk, onların kölesi.*

*Belki arkasında Kafkas Dağları'nın
Gizlenirim senin paşalarından.
Her şeyi gören gözlerinden onların,
Her şeyi işiten kulaklarından.*

Halk şiiri, halk türküleri, Slav ve Kafkas folkloru öğeleri ve doğa betimlemeleri Lermontov'un şiirlerinde önemli bir yer tutar. Tutsaklık, özgürlük, yiğitlik duygularının işlendiği *Mahpus, Kafkasya, Hançer, Komşu, Severim Lacivert Dağ Dizilerini, Sararan Buğday Tarlası Dalgalandığında, Kafkas Dağı, Yeryüzünün Asık Yüzlü Çarı, Kazak Ninnisi, Terek'in Armağanları, Tutsak Şövalye* gibi şiirler Rus lirik şiir dili ve duyarlılığının seçkin örnekleri ve etkileri günümüze kadar uzanan ana kaynaklarındandır.

Romantik aşk teması da Lermontov'un şiirlerinde önemli bir yer tutar. Başlangıçta konunun soyut olarak işlendiği bu tür şiirler şairin olgunluk döneminde Puşkinvari bir yalınlığa ulaşmıştır. O *Şarkı Söylerken Erir Sesler, A. O. Smirnova'ya, İncelikle Sevdiler Birbirlerini Uzun Zaman, Hayır, Böyle Tutkuyla Sevdiğim Sen Değilsin, Yalnızım Gecenin Issızlığında* vb. çoğu sonradan bestelenen ve günümüzde de Rus klasik romansının örnekleri arasında yer alan lirik şiirler Rus edebiyatında romantik aşk şiirinin ölümsüz yapıtlarıdır.

19. yüzyıl Rus edebiyatının büyük devrimci romantizminin şiirlerini çevirmek üzere seçerken, onun şiir dünyasını en seçkin örnekleri ve bütünselliğiyle yansıtmaya, çevirilerde de bu şiirlerin vezin, uyak, ses uyumu, vurgu vb. özelliklerini elden geldiğince aslına uygunlukla dilimize aktarabilmeye çalıştım.

*Ataol Behramoğlu
Kasım, 1982*

Hançer'in Yeni Basımlarına Önsöz Olarak

M.Y. Lermontov'un benim şair, çevirmen, Rus dili ve edebiyatı öğrencisi ve öğretmeni olarak yaşamımdaki yeri önemli ve ayrıcalıklıdır.

1960'lı yılların ilk yarısında, Ankara DTCF Rus Dili ve Edebiyatı bölümünün hangi sınıfındaydım, şimdi anımsamıyorum. Konstantin Simonov ve o sırada genç bir Türkolog olan Radi Fish Türkiye seyahatlerinde bizim fakülteyi de ziyarete gelmişler. Ders saatimiz değildi. Kim bilir beni nereden bulup konukların ağırlandıkta olduğu bölüm kitaplığı-mıza getirdiler. Sonradan birçok kez Türkiye'de, Rusya'da, bir keresinde de 1970'lerde Sofya'daki uluslararası barışçı yazarlar kurultayında karşılaşp dost olduğumuz ve yine sonradan aramızda bir kardeş yakınlığı oluşan Radi Fish'le böylece tanışmış oluyordum...

Söz nereden açıldıysa, söyleşimizin bir yerinde Lermontov'un *Yelkenli'sini* ezbere okumaya başladım... Radi Fish sonraki yıllarda ünlü *İnostrannaya Literatura* (Yabancı Edebiyat) dergisinde yayınlanan *Bir Gün Mutla-ka* başlıklı, beni ve şiirlerimi anlatan yazısında bu karşılaş-madan da söz ederken, aklımda kaldığınca, "Birden Anka-ra'daki Rusça bölümü kitaplığını Lermontov şiirinin sesleri doldurdu, Konstantin Simonov piposuyla masaya hafifçe vurarak tempo tutuyordu," diye yazacaktı...

Üniversiteyi bitirme tezim Lermontov şiiri üstünedir. Onun şiiriyle ilk kez 1940'larda yayınlanan MEB Tercüme

dergisindeki iki Sefer Aytekin çevirisiyle karşılaşmış olmalıyım. *Hem Üzüntü Hem Keder, Yapayalnızım Önümde Yollar* dizeleriyle başlayan iki olağanüstü güzellikte şiir ve aynı olağanüstü güzellikte iki Türkçe çeviri (bir de *Kazak Ninnisi* vardı anımsadığımca). Kendilerine de çevirilerine de hayran olduğum o iki şiir, bu kitapta benim çevirilerimle yer alıyor. Fakat hiçbir zaman karşılaşma şansımız olmayan Sefer Aytekin'in bu iki şiir çevirisini, yer yer benimkilerden daha başarılı bulduğumu itiraf ederim...

Lermontov şiirini çok sevdim... Dilini, ruhunu, içeriğini, vurgularını, hüznünü, cesaretini kendiminkilere çok yakın buldum...

Aynı bir sevgiyle, tutkuyla, özenle çevirdim o şiirleri... Fakat *Hançer* adıyla yayınlanışından sonra benim kuşağımı ve daha da çok bir sonraki kuşağı etkileyecek bu şiirlerin kitaplaşması için 1983'e kadar, on beş yılı aşkın bir süre beklemek gerekti...

Bu seçki birkaç yıl sonra bir kez daha yayınlandı, fakat baskısı çoktan tükenmiş olmasına karşın yeni bir basım için bugünlere kadar bekledi.

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'na verdiğim sözü yerine getirmeyi daha fazla ertelemeyip, Lermontov'un iki poema'sının (*Mtsiri* ve *İblis*) çevirisi üzerinde uzun zamandır aralıklarla sürdürdüğüm çalışmayı geçen yaz, diyebilirim ki bütün çabamı bu çalışma üzerinde yoğunlaştırarak sonuçlandırdım. Onlar da sevgili şairin 200. doğum yılında *Hançer*'in yeni ve genişletilmiş bir baskısıyla okur karşısındalar...

Yayınevine daha önceki bir sözümü yerine getirmeyi, *Zamanımızın Kahramanı* ve belki *Maskeli Balo* çevirilerini de bu önemli yıldönümüne yetiştirebilmeyi isterdim... Görünen o ki bu şimdilik olamayacak. Fakat böylece o iki yapıtın da fazla gecikmeksizin yayına hazırlanacağı sözünü okur önünde de tekrarlamış oluyorum...

Ataol Behramoğlu
Foça, Temmuz 2014

Dostlara

Ateşli bir ruhla doğdum ben,
Severim birlikte olmayı dostlarla;
Ve geçirmek zamanı hızla,
Şişenin arkasında bazen.

Gözüm yok gürültülü bir ünde,
Yalnız aşktır ısıtan yüreğimi;
Çınlayan lirin o titrek sesi
Kanımı kaynatır bir de.

Fakat tam ortasında eğlenenin, ikide bir,
Üzülüyor, acı çekiyor ruhum;
Gürültüsünde azgın sarhoşluğun
Bir kurt yüreğimi yemektedir.

1829

Dua

Tanrım, suçlama beni yalvarırım
Yalvarırım ilençleme.
Bu mezar karanlığını dünyanın
Ve tutkularını seviyorum diye.
Senin dokunaklı sözlerin
Çok seyrek işliyor diye ruhuma
Ve aklım, o başıboş gezgin
Dolaşmakta diye senden uzakta.
Bağrımda esin alevleri
Lav gibi kaynıyor diye
Ve yabanıl tutkular gözlerimi
Karartıyor diye böylesine.
Bana dar geliyor diye dünya
Ve sana sokulamadığım için korkumdan,
Ve sık sık, günahkâr şarkılarımla
Yakardığım sen olmadığından...

Ama söndür şu mucizevi alevi
Bu ateşi, her şeyi tutuşturan.
Taşa döndür yüreğimi
Ve dondur bakışlarımı, tutkudan yanan.
Bu korkunç şarkı söyleme susuzluğunun
Tanrım, kurtar beni pençesinden,
O zaman dar yoluna kurtuluşun
Ve sana yöneleceğim yeniden.

Bir Türk'ün Yakınmaları

(Yabancı bir dosta mektup)

Güneşin yakıcı ışınları altındaki o yabanıl ülkeyi bilir misin?

Koruların ve solgun çayırların çiçeklendiği?

Kurnazlığın ve kaygısızlığın kötülükle birleştiği

Korkuyla kıvrandığı insan yüreklerinin?

Ve o ülkede ki bazen

Akıllar soğuk ve serttir taş gibi

Fakat zamansız bir tasayla ezilir güçleri

Dingin alevi iyiliğin söner erkenden.

Daha başlangıçta bir yükür orada yaşam

Ve azarlanış gelir ardından sevinçlerin

Tutsaktır ve zincir altında inler orada insan

Dostum! İşte o ülke yurdumdur benim!

Not: Ah, anlıyorsan eğer beni

Açık konuşmadığım için kınama;

Varsın, yalan gizlesin gerçeği:

Ne yapalım? Hepimiz insanız ne de olsa!

1829

Bir Şiir Defteri İçin

1

Hayır! İlgi beklemiyorum ben
Hüzünlü sayıklamalarına ruhumun,
Alışkınım el çekmeye isteklerimden
En uzak günlerinden beri çocukluğumun.
Yazdıklarımın da bir şey beklemem
Fakat isterim ki yıllar sonra,
Kısa, fakat isyancı bir ömürden
Bir iz kalmış olsun onlarda.

2

Kim bilir belki günün birinde,
Tüm sayfaları hızla geçerken,
Takılıp kalacaksınız bu dizelere,
Mırıldanarak: “Haklıymış, gerçekten.”
Belki o sevinçsiz şiir uzun süre
Durduracak üstünde bakışlarınızı,
Bir mezar taşının yol üstünde
Durdurması gibi bir yabancıyı!..

1830

Hayır, Sanma ki Acınmaya Değer Biriyim Ben

Hayır, sanma ki acınmaya değer biriyim ben,
Şimdi sözlerim dolu da olsa kederle.
Hayır! Tüm amansız acılarım benim
Çok daha büyük yıkımların önsezileridir sadece.

Gencim! Fakat sesler kaynaşıyor yüreğimde
Ve ne kadar çok isterdim Byron'a ulaşmayı;
Ruhumuz bir onunla, acılarımız da öyle
Ne olur, yazgılarımız da bir olsaydı!..

Onun gibi unutuş ve özgürlük arıyorum,
Ve onun gibi ruhum çocukken tutuştu daha.
Dağlarda batan günü, köpüren suları seviyordum
Kapılır giderdim yeryüzü ve gökyüzü fırtınalarına.

Onun gibi dinginlik aramaktayım boşuna,
Her yerde tek bir düşüncedir izleyen beni:
Korkunç bir geçmiş, geriye baktığımda,
Ve yok bir yakın can, baktığımda ileri!

1830

Sana Peygamberce Bir Tasayla
(K. için)

Sana peygamberce bir tasayla, dostun
Açarken kaygılarının yumağını,
Bilmiyordu senin el değmemiş ruhun
Onu utançlı bir ölümün çağırdığını,
Sevdiğin o başın, bilmiyordun,
Senin kucağından cellat kütüğüne yuvarlanacağını.

Yüreği barışçıl esinlerle doluydu oysa,
O, şan için, umutlar için doğmuştu;
Kendine bir yer bulamadı toplumda
Ve iblis zincirleyemedi ruhunu;
Ve Tanrı kulak vermedi yakarışlarına,
En güzel günleri çiçeklenirken yok oldu;

Geldi zamanı... Boğulacak o yaşam
Ve boşlukta bir ses gibi silinip gidecek;
Hiç kimse gözyaşı dökmeyecek ardından
Kalabalığın suçlayan homurtusu yükselecek,
Sadece bir yarı gece dalgası inleyecek
Üstünde o yüreğin, senin görüntünü barındıran!

1830

Kafkasya

Ah güney dağları, kader gerçi
Ayırdı günlerimin şafağında beni sizden.
Unutmaz onları ömrünce bir kez gören;
Anayurdumun tatlı şarkısı gibi,
Tutkunum Kafkasya'ya ben.

Bebektim yitirdiğimde annemi;
Fakat pembe akşam saatlerinde bazen,
Sanki o unutulmaz ses yansırdı stepten,
Bunun için seviyorum o dağların tepelerini,
Tutkunum Kafkasya'ya ben.

Ey dağ geçitleri, mutluydum sizlerle.
Beş yıl bir şey eksiltmedi kederimden.
Bir çift tanrısal göz gördüm orda, o gözlerden
Yansıyan ışıkla titrer kalbim yine,
Tutkunum Kafkasya'ya ben!..

1830

Ocak 1831

Seyrekleşiyor solgun dumanlar
Uğursuz ölümün uçurumu üstünde,
Yeniden duruyorlar karşımda işte
Devler gibi, geçmiş yüzyıllar.

El edip beni çağırarak
Şarkı söylüyorlar, ben de söylüyorum;
Diri duygularla doluyum
Ve korkuyorum arkaya bakmaktan.

Çünkü istemiyorum karışsın şarkıma
Yaşayan gerçekliğin sesleri.
Anımsamak istemiyorum insanları ve ezinçleri
Bu en güzel yaşamın kıyısında.

Dünyayı istemiyorum anımsamak
Ki her şey ilençlidir orda,
Mutluluk kirlenmiştir yalanla,
Ve ağıyla doludur her kucak.

1831

L. İçin

(Byron'a öykünerek)

Başkalarının ayaklarına kapanmışken
 Senin bakışlarındı unutmadığım;
Onları okşayıp severken
 Eski günlerin aşkıyla acılıydım;
Bellek denilen güçlü şeytan,
 Öyle canlandırdı ki geçmişi,
Yineliyorum durmadan:
 Sevdiğim bir tek, bir tek kişi!

Alıp gidecek seni eller,
 Türkücün unutulacak;
Sürükleyecek beni hayaller
 Yaban illere, yurdumdan uzak;
Bir gemi hızla götürecektir
 Bilinmez bir ülkeye beni;
Denizde dalgalar yineleyecek:
 Sevdiğim bir tek, bir tek kişi!

Kendi kargaşasına dalmış dünya
 Bilmeyecek kimdi sevilen böyle,
Nasıl üzüldüğümü anısıyla
 Onca yıl nasıl acı çektiğimi de;
Nereye gidersem gideyim
 Bulmak için eski dinginliği,
Fısıldayacak hep yüreğim:
 Sevdiğim bir tek, bir tek kişi!

1831

Severim Lacivert Dağ Dizilerini

Severim lacivert dağ dizilerini
Güneyde bir göktaşı gibi
Ay yükselip de aralarından çıktı mı
Donuk bir parıltıda ve kırmızı.
Ozanın en seçkin düşüncelerinin
Ecesidir o ve gökkubbesinin
Tacını süsleyen en güzel inci.
Gök, bazen övünür onunla bir kral gibi.
Batıda, ışınları akşamın
Yanıyordur hâlâ kıyısında bulutların
Aya bırakıp da gökkubbesini
Düşünmeden daha çekilip gitmeyi.
Fakat şafağın ışığı az sonra sönecektir
Ve hemen ardından ay yükselir
Ve birkaç bulutçuk kuşatır çevresini...
İşte onun bütün ziyneti
Ak alnını süsleyen o genç bulutlardır şimdi.
Var mıdır böylesi geceleri yaşamayan
Geçerken derbentlerden, ya da bozkırdan?
Bir gün böyle bir gecede ben de
Gidiyordum uçar gibi atımın üstünde
Morlaşan ovaların sonsuzluğunda
Rüzgâr gibi özgür ve bir başıma;
Ay, arasından dumanların
Gümüş pırıltısını ışınlarının
Serpiyordu bana, atımın yelesine ve sırtına;

Ben, kulağım hayvanın soluklarında
Ve onun, vurdukça yere ayakları
Nasıl yukarılara fırlatıldığını
Duyumsuyor ve büyüğü bir kendinden geçişte
Hareketlerimi döverek örste
Kendimi kaynaştırmak istiyordum atımla;
Koşumuz hızlansın diye daha da.
Böylece küheylan uzun süre
Uçtu ve gördüğüm çevremde
Hep aynı bozkır ve aynı aydı.
O dikmiş de bana bakışlarını
Sanki bir sitemde bulunuyordu;
Küheylanıyla insanoğlu
Egemen olmak istiyor diye bozkıra
Ve bu gece, yarışıyor diye onunla!

1832

Hayır, Byron Değil Başka Biriyim Ben

Hayır, Byron değil başka biriyim ben,
Henüz adı duyulmamış bir gözde.
Bir gezgin onun gibi, kovalanmış her yerden,
Fakat Rus olan benliğiyle.
Ben erken başladım, erken bitireceğim,
Ve biliyorum çok az şey başaracak olduğumu;
Ruhumu bir okyanus gibi hissetmedeyim
Kırık umutların yüküyle dolu.
Kim ulaşabilir haşin okyanusa
Gizlerine onun? Ve kim
İletecek düşüncelerimi kalabalıklara?
Ya tanrıyım ben, ya da hiç kimseyim!

1832

Yelkenli

Beliriyor yalnız bir yelkenli
Denizin mavi dumanında.
Bu uzak ülkede nedir aradığı?
Nedir bıraktığı öz yurdunda?

Deniz çalkantılı, ıslık çalıyor rüzgâr,
Eğiliyor direk, gıcırıyor...
Yazık, ne mutluluktur aradığı onun
Ne de mutluluktan kaçıyor!

Üstünde güneşin altın ışınları
Altında mavi bir akıntı, parlak...
Fırtınadır o isyancının aradığı
Sanki fırtınada dinginlik bulacak!

1832

Şairin Ölümü

*İntikam çar, intikam!
Kapanıyorum ayaklarına
Adil ol ve katili cezalandır
Ki onun idamı gelecek çağlara
Senin haklı yargını duyursun
Ve caniler örnek bulsun onda.*

Şair öldü! –Kuluydu namusun.–
Düştü karalanmış, söylentilerle.
Düştü intikam özlemiyle, göğsünde bir kurşun
Eğerek gururlu başını yere!..

Utancını değersiz tahkirlerin
Taşıyamazdı şairin kalbi.
O başkaldırdı yargısına sosyetenin
Ve öldürüldü! Yapyalnız, önceki gibi...

Öldürüldü! Neye yarar şimdi gözyaşları...
Neye yarar boş övgülerin gereksiz korusu...
Neye yarar zavallı özür mırıltıları...
Kader oynadı oyununu!

İlkin kinle kovan siz değil miydiniz
Onun özgür ve cesur yeteneğini;
Ve eğlenmek için körüklediniz
Bir yangını ki belli belirsizdi.

Daha ne? Eğlenin... Son ıstıraplara
Dayanmaya artık gücü yetmezdi:
Söndü bir meşale gibi eşsiz deha
Soldu alnındaki zafer çelengi.

Kurtuluş yok, soğukkanlılıkla
Katil indirdi darbeyi.
Titremedi elindeki tabanca
Donmuştu sanki yüreği.

Şaşacak ne var? Uzaktan onu
O benzeyeni yüzlerce kaçağa
Fırlatmıştı bize kaderin buyruğu
Talih ve rütbe avına.

Gülerek, küstahça aşağısıyordu
Yabancı bir toprağın göreneklerini
O bizim şanımızı esirgeyemezdi
Ve bu kanlı an düşünemezdi
Elini neye kaldırdığını!

Şair öldü ve girdi toprağa
O ünsüz, tatlı türkücü gibi
Sağır bir kıskançlığın kurbanı.
Onu eşsiz bir güçle betimlemişti
Acımasız bir elin yere serdiği
O yazgı yoldaşı ozanı.

Bırakarak barışçıl erinçleri ve saf bir dostluğu
Özgür yüreğin ve ateşli tutkuların boğulduğu
Bu kıskanç dünyaya niçin geldi?
Niçin verdi elini değersiz kara çalıcılara?
Niçin inandı yalan sözlere ve okşayışlara?
O ki genç yaşından beri insanları bilirdi...

Çıkarıp ilk çelengi alnından
Dikenli ve defneden bir çelenk taktılar ona,
Ve gizli iğneler dalların altından
Battılar şanlı alnına.
Ve ağılandı son anları da
Sinsi fısıltısıyla alaycı cahillerin.
Ve öldü o –boşuna bir intikam susuzluğuyla–
Ve gizli üzgüsüyle kırılmış ümitlerin.

Sesleri o eşsiz şarkıların dindi
Bir daha duyulmamacasına.
Dar ve sevimsiz sığınağında şimdi
Susuyor şair, bir mühür ağzında...

Ve sizler, kibirli çocukları
Bilinen alçaklıkla ün salmış ataların!
Köle topuklarıyla çiğneyen yıkıntılarını
Bahtın oyunuyla incinmiş soyların!
Özgürlük, Deha ve Şan cellatları!
Tahtın yanındaki açgözlü yığın!
Susturun gerçeği ve yargıyı
Gizlenin örtüsü altına yasanın!
Fakat ey ahlâksızlar, tanrısal bir yargı
Ve müthiş bir yargıç bekliyor sizleri!
Onu kandıramaz altın şıkırtısı
O bilir önceden her şeyi.
O zaman boşa gidecek ama
Kötülemeler, başvuracağınız!
Ve tüm kara kanınızla, şairin
Haklı kanını yıkayamayacaksınız!

1837

Mahpus

Zindandan salın beni
Verin gün ışığını
Kara gözlü dilberi
Ve yağız küheylanı.
O civan dilberi ben
Öpeyim önce incitmeden
Sonra atlayıp küheylana
Yel gibi uçayım bozkıra.

Pencere yüksek oysa
Demir kapı sürgülü;
Görkemli odasında
Uzakta kara gözlü.
Küheylansa çayırda
Dizginsiz, özgür dolaşmada
Sıçrıyor keyifli, kıvrak
Kuyruğunu rüzgâra salarak.

Yalnızım, avuntusuz,
Dört yanım çıplak duvar.
Kör alevi kandilin
Donuk donuk ışıldar.
Dışardan gelen tek ses
Suskun ve karanlıkta
Yürüyen nöbetçidir
Uygun adımlarıyla.

Komşu

Kimdin bilmiyorum kederli komşum benim,
Seviyorum seni, gençlik günlerimin
Bir dostu olarak rastlantısal arkadaşım.
Kaderin sinsi oyunuyla,
Bir duvarla şimdi, bir gizle sonra
Sonsuzca ayrılmış olmamıza karşın.

Kızıl alacası şafağın
Senin veda selamını, zindanın
Penceresine gönderdiğinde ölerек
Ve nöbetçimiz çınlayan silahına
Yaslanıp ayakta uyuduğunda
Eski yaşamını düşleyerek;

Nemli duvara eğip alınımı
Senin tasalı şarkılarını
Dinliyorum, üzgün sessizlikte dağılan.
Bilmiyorum, nedir anlatılan onlarda
Ki sesler, gözyaşları gibi usulca
Akıyor birbiri ardından.

En güzel yılların aşk ve ümitleri,
Hepsi canlanıyor göğsümde, hepsi,
Uçuşuyor düşünceler uzakta.
İstekler ve tutkular doldurup aklımı
Kaynıyor kanım, gözyaşları
Akıyor sesler gibi art arda...

Sararan Buğday Tarlası Dalgalandığında

Sararan buğday tarlası dalgalandığında
Ve yeşil orman hışırdadığında rüzgârın sesiyle
Ve bahçede, zümrüt bir yaprağın tatlı gölgesi altında
Kıpkırmızı bir erik gizlendiğinde;

Al renkli akşamda ya da altın saatinde sabahın,
Üstünde mis kokulu bir çiğ damlasıyla
Gümüşsü inci çiçeği, altından bir çalının
Beni selamlar gibi başını salladığında;

Akıp da bir yardan buz gibi bir kaynak
Tedirgin düşlere salarak düşüncemi,
Kulağıma gizemli bir söylence fısıldadığında
Bir huzur ülkesi üstüne, kopup geldiği;

İşte o zaman yatıştır kaygıları ruhumun,
İşte o zaman silinir alnımdaki çizgiler,
İşte o zaman yeryüzünde mutluluğu bulurum
Ve gösterir bana Tanrı'yı gökler!..

1837

Uzaklardan Kuzeye Doğru Yol Alırken Hızla

Uzaklardan kuzeye doğru yol alırken hızla,
Sıcak ve yabancı ülkelerden gelip de,
Kazbek Dağı, bekçisi doğunun,
Ben, gezgin, eğiliyorum önünde.

Yüzyıllardır beyaz bir sarık
Dolalı alınına, derin çizgili.
Kibirli mırıltısı insanoğlunun
Bozamaz gururlu dinginliğini.

Fakat uysal bir yüreğin duasını
Dilerim ulaştırsın kayaların
Senin yıldızlar üstü ülkene
Sonsuz tahtına Allah'ın.

Duam, kızgın ovayı, tozlu yolu,
Kaplamasıdır serinliğin,
Öğle vakti geçerken ıssız çölü
Bir taş üstünde dinlenebileyim.

Duam, yakalamasın diyedir fırtına,
Savaş giysilerine bürünüp de
Beni, bitkin düşmüş atımla
Karanlık Daryal Geçidi'nde.

Fakat bir dileğim daha var
Dilim varmıyor söylemeye!
Ya sürgün günümden bu yana
Yurdumda unutulduysam tümüyle!

Eski sevgileri bulabilecek miyim?
Karşılaşacak mıyım eski selamlarla?
Dostlar, kardeşler tanıyacak mı beni
Bu çilekeşi uzun yıllar sonra?

Kardeş ölülerine mi basacağım yoksa
Arasında soğuk mezarların?
Gençliğimizi paylaştığımız
Coşkun ve yüce gönüllü arkadaşlarımızın?

Ah, eğer öyleyse Kazbek
Tıpinle ört beni bir an önce;
Ve savur kimsesiz cesedimi
Acımadan bir dağ geçidinde!

1837

Hançer

Seviyorum seni çelik hançerim,
Parlak ve soğuk arkadaşım.
Düşünceli bir Gürcü, öç gününe dövdü seni örste,
Özgür Çerkes, kanlı bir savaşa bile di.

Zambak bir el taşıdı seni bana
Ayrılık anında, anmalık olarak;
Ve ilk kez kan değildi üstünden akan
Acının inciden gözyaşlarıydı parlak.

O kara gözler, dikilen üstüme,
Gizemli bir tasayla doluydular;
Çeliğin gibi senin, titrek bir alevde,
Ansızın bulanıyor, parlıyordular.

Aşkın dilsiz güvencesi ve yol arkadaşısın sen,
Seni hep örnek olarak göreceğim:
Değişmeyeceğim ben de ve ruhum hep
Senin gibi sert kalacak, demirden dostum benim.

1838

Geleceğe Korkuyla Bakıyorum

Geleceğe korkuyla bakıyorum,
Tasayla bakıyorum geçmişe.
İdam öncesinde bir suçlu gibi
Bir can dostu arıyorum çevremde.

Bir kurtuluş habercisi gelecek mi?
Anlatmaya yaşamın önemini,
Amacını umutların ve tutkuların;
Bana neler hazırladığını söylemeye
Ve neden acımasızca karşı çıktığını böyle
Gençlik umutlarıma Tanrı'nın.

İyiliğin, kötülüğün, aşkın ve umutların
Yeryüzünde ödedim kefaretni;
Bir başka yaşama başlamaya hazırım
Susuyor ve bekliyorum: Zamanı geldi.
Geride benden bir iz kalmayacak
Karanlık ve soğuk kuşatacak
Benim yorgun ruhumu;
O, ham bir yemiş gibi, özsudan yoksun.
Soldu fırtınalarında yazgının
Yaşamın kızgın güneşi altında kavruldu.

1838

O Şarkı Söylerken Erir Sesler

O şarkı söylerken erir sesler
Öpücük dudakta nasıl erirse.
Bakarken o, ışıldar gökler
Tapılası gözlerinde.

Yürürken tüm hareketleri
Ve tüm kıpırtıları, konuştuğunda,
Öylesine duyguyla, anlatımla dolu ki
Ve öylesine olağanüstü bir yalınlıkla...

1838

Düşünce

Kaygıyla bakıyorum bizim kuşağa!
Geleceği ya boş, ya karanlık görünüyor.
Böyleyken, bilincin ve kuşkunun yükü altında
Eylemsizlik içinde kocuyor.

Zenginiz biz, ta beşikten beri
Babalarımızın yanlışlıkları ve akılsızlıklarıyla!
Yaşam üzüyor bizi; dümdüz, amaçsız bir yol gibi,
Bir şölen gibi yabancı bir bayramda.

Utanç verici bir umursamazlığımız var iyiye ve kötüye,
Solup gidiyoruz kavgaya girmeden daha;
Yüz kızartıcı korkaklarınız tehlikeyi görünce
Ve iğrenç tutsaklarınız iktidar karşısında.

Cılız bir yemiş gibiyiz erkenden olgunlaşan,
Okşamayan gözleri ve beğenileri,
O öksüz yabancı gibi, çiçekler arasında asılı duran,
Ve düşüp giden, onların açma mevsimi.

Kuruttuk aklımızı yararsız bilimlerle,
En içten umutlarımızı ve o soylu sesi
Gizledik kıskançlıkla en yakınlarımızdan bile
İçimizde alaya alınmış tutkuların güvensizliği.

Henüz varıyorken tadına mutluluğun,
Genç güçlerimizi koruyamadık;
Doygunluk korkusuyla her sevinçli duygunun
Özünü sonsuzca çıkardık.

Şiirsel imgeler, sanat yapıtları
Tatlı bir coşku vermiyor bize;
Göğsümüzdeki yararsız gömüyü ve son duygu kırıntısını
Koruyoruz açgözlülükle.

Sevgimiz de rastlantısal nefretimiz de,
Kurban vermiyoruz ne kine ne aşka.
Kanımızın kaynadığı an bile
Gizemli bir soğukluk egemen onda.

Sevmiyoruz atalarımızın görkemli eğlencelerini,
Uçarılıklarını ölçülü ve çocukça;
Alaylı bir bakışla süzüp gerileri
Koşuyoruz mutsuz ve silik, tabuta.

Sevimsiz ve unutulmaya yazgılı bir kalabalık halinde
Gececeğiz gürültüsüz ve izsiz dünyadan.
Çağlara ne bir verimli düşünce, ne de
Deha ürünü bir yapıt bırakmadan.

Çocuklarımız horgörüyle anacaklar bizi,
Aşağısayarak anacaklar, bir yargıç ve yurttaş sertliğiyle,
Aldatılmış bir çocuğun acı alayı gibi
Savruk ve batkın babası üstüne!

1838

Şair

Parlıyor altın işlemesi hançerimin,
Gövdesi kusursuz ve sağlamdır.
Gizemli direnci çeliğinin
Doğu'nun savaşıllığındandır.

Dağlarda bir atlıya çalıştı yıllarca,
Hizmetine karşı ücret beklemedi.
Açtı birçok göğüste birçok korkunç yara
Deldi birçok çelik giysiyi.

Eğlenirken bir köleden de uysaldı, ama
Çınlardı bir söz kırdı mı onurunu.
O günler, oymalı, zengin bir süs ona
Yabancı, utanç verici bir giysi olurdu.

Onu, yiğit bir Kazak, Terek Nehri ötesinde,
Soğumuş cesedinden almıştı sahibinin.
Sonra bir yana atılmış, yatıp durdu uzun süre
Gezici dükkânında Ermeni'nin.

Şimdi öz kınlardan, savaşta hırpalanmış,
Yoksundur zavallı yoldaşı kahramanın.
Altın bir oyuncak gibi, onursuz ve zararsız
Parlayıp duruyor üstünde duvarın.

Artık özenli, alışkın bir elle
Onu silen, okşayan kalmadı.
Ve dua ederek şafaktan önce
Okumuyor kimse üstündeki yazıtı...

Şair! İşte bu gevşek çağda sen de
Böylesin! Yitirdin önemini!
O altınla değiştirdiğin kudrete
Dünya saygıyla kulak verirdi.

Güçlü sözcüklerin ölçülü sesiyle
Savaşçı ateşlenirdi savaşa.
Tütsü dua vaktine nasıl gerekliyse
Kadeh şölene nasıl, gerekliydin halka.

Şiirin tanrısal bir ruh gibi kalabalığın üzerinde
Uçup dururdu ve soylu düşünceler, yankılanan,
Çınlardı o çan gibi; halkın bayram ve yıkım günlerinde
Kurultay kulesi üstünde çalan.

Şimdi yalın ve gururlu bir dil sıkıyor bizi, yalnız
Eğleniyoruz parlak pullar ve aldatılarla.
Yıpranmış bir güzellik gibi, ki yıpranmış dünyamız
Alışkindır kırışıklarını gizlemeye allıklar altında...

Ey alay edilmiş peygamber, yeniden uyanacak mısın?
Ya da intikam çağrısına hiçbir zaman
Altın kınlardan çıkarmayacak mısın
Kılıcını, hakaret pasıyla kaplanan?

1838

Kazak Ninnisi

Uyu benim güzel yavrum
Ninni.

Parlak ay sessizce aydınlatsın
Beşiğini.

Masallar anlatayım sana,
Türküler söyleyeyim;
Uyu benim güzel yavrum
Bebeğim.

Bulanık dalgası çarparak taşlara,
Akıyor Terek Nehri;
Kötü Çeçen sürünüp kıyıya,
Biliyor hançerini;
Baban senin, yiğit Kazak,
Nice savaşlarda pekişti:
Uyu yavrum kaygısızca,
Ninni.

Kendin öğreneceksin zamanı gelince
İnceliklerini savaşın;
Cesurca geçirip ayağını üzengiye
Tüfeğini kavrayacaksın.
İbrişim iplikle dikeceğim
Atının eyerini.
Uyu yavrucuğum benim,
Ninni.

Görünüşünle tam bir yiğit
Ruhunla Kazak olacaksın.
Seni yola saldıgım vakit
Bana el sallayacaksın...
O gece ne çok acı gözyaşı
Akıtacağım gizli gizli!..
Uyu meleşim mışıl mışıl,
Ninni.

İçime bir tasa düşecek,
Yollarda kalacak bakışlarım;
Bütün gün dua edecek,
Gece fal bakacağım;
Düşüneceğim durmadan
Gurbette özlem çektiğini...
Uyu şimdi, uzakken kaygıdan
Ninni.

Yola çıkarken sana
Bir kutsal tasvir vereceğim:
Dua ederken Tanrı'ya
Önünde durman için.
Ve hazırlanırken zorlu savaşa
Anımsa anneciğini...
Uyu benim güzel bebeğim
Ninni.

1838

Kafkas Dağı, Yeryüzünün Asık Yüzlü Çarı

Kafkas Dağı, yeryüzünün asık yüzlü çarı,
Yeniden bir şiir kopuyor içimden sana.
Kutsa onu oğlunmuş gibi tıpkı
Ve haç çıkar beyaz karlı doruğunla;
Hülyalarım genç yaşlardan beri
Beni kaçınılmaz bir yazgıyla sana perçinledi,
Kuzey'de, sana yabancı olan bu ülkede
Seninim yüreğimle, her zaman, her yerde.

Daha çocukken ürkek adımlarla
Tırmanırdım gururlu kayalarına senin;
Onlar, dumandan sarıklarıyla
Başlarına benzerlerdi müminlerin.
Orada rüzgâr özgür kanatlarını çırpardı,
Kartallar orada gecelemeğe uçuşurlardı,
Ben de onlara konuk olmaya uçardım hayallerimle
Ve düşsel arkadaşydın onların yüreğimle.

Çetin yıllar geçti öğünlerden beri,
Ve ben yeniden kayalarının arasındaydım.
Bir zaman o çocuğu olduğu gibi
Sürgünü de sevinçli, aydınlık selamınla karşıladın.
O selam yıkımların acısını eritti içimde,
Ve ben dostça çağrıya dostça karşılık verdim;
Ve şimdi burada, bu yarı gece ülkesinde
Hep seni düşünmekte ve türkülemekteyim.

1838

İnanma, İnanma Kendine Genç Hayalci

*Que nous font après tout les vulgaires abois
De tous ces charlatans qui donnent de la voix,
Les marchands de pathos et les faiseurs d'emphase
Et tous les baladins qui dansent sur la phrase?*

A. Barbier¹

İnanma, inanma kendine genç hayalci
Esinden kork, bir yara gibi...
O, senin hasta ruhunun tedirgin sayıklamasıdır
Ya da tutsak bir düşüncenin öfkesi.
Onda göğün belirtilerini boş yere arama:
Bir kan kaynamasıdır ya da gücün fazla gelmesi!
Tezelden tüket yaşamını kaygılarla,
Dök gitsin o ağulayıcı içkiyi!

Ruhunda çoktandır suskun bekleyen
Yalın ve tatlı seslerle dolu
Bakir bir pınarı, henüz bilinmeyen,
Kutsal bir esin anında bulduğun mu oldu;
Sakın kapılma, dinleme o sesleri,
Unutuşun örtüsünü ser üzerlerine:
Çünkü iletmezsin onların önemini
Ölçülü dizeler ve buzdan sözcüklerle.

1 Sonuçta bize ne bütün bu kaba havlamalardan
Bağırıp çığırın bütün bu şarlatanlardan,
Duygu tüccarlarından ve belagat erbabından
Cümle köçeği bütün bu soytarılarından? (ç.n.)

Ruhunun gizli tapınağına hüznün düştüğünde,
Fırtınası ve tipisiyle tutku uğradığında,
Çıkma insanların gürültülü şölenine
O gözü dönmüş dostunla...
Küçültme kendini, yapma alışverişini
Öfkenin ya da uysal bir tasanın;
Utan gururla sergilemekten iç yaralarının irinini
Şaşkınlığına, saf yürekli ayaktakımının...
Bize ne acı çekmişsin, çekmemişsin ya da?
Ne diye bilelim senin coşkularını;
Umutlarını ergenlik yıllarının aptalca
Ve mantığın kötücül yakınıklarını;
Bak, gidiyor güle oynaya önünde
Kalabalık, kendi bildiği yolda.
Bir kaygı izi göremezsın sevinçli yüzlerinde
Ve orada karşılaşamazsın bir gözyaşı damlasıyla.

Oysa sanmam ki içlerinden bir tek kişi
Ezilmemiş olsun altında ağır işkencenin;
Ve yüzlerindeki zamansız kırışıklıkların nedeni
Sonucu olmasın bir suçun ya da yitiğin!
İnan: Senin gözyaşların onlara gülünç gelir
Ve sitemlerinin ezberlenmiş ezgisi;
Kartondan kılıcını büyük bir ciddiyetle
Sallayan bir trajedi aktörü gibi...

1839

Üç Palmiye

Arap ülkesinin ıssız bir çölünde
Gururla yükselmedeydi üç palmiye.
Aralarındaki kıraç topraktan şırıldayarak
Fıskırıyordu serin sularıyla bir kaynak
Yeşil yapraklardan bir örtü korumaktaydı kaynağı
Güneşin yakıcı ışınlarına ve tozuyan kumlara karşı.

Uzun yıllar geçip gitti böylece
Uğramadan oralara hiç kimse.
Hararetten kavrulmuş bağıyla bir gezgin
Tatmadı serin sudan, dinlenmedi altında bu yeşilliğin,
Gün geldi, kurumaya başladı altında kızgın ışınların
Görkemli yapraklar ve serin suları kaynağın.

O zaman üç palmiye yakarıp Tanrı'ya
Dediler: "Burada kavrulup gitmek için mi doğduk yoksa?
Boşuna mı boy atıp yetiştik bu çölde, çiçek açtık,
Kızgın güneşte kavrulduk, kum fırtınalarıyla sarsıldık,
Okşamadan bir yolcunun mutlu bakışlarını?
Hayır, adil değil Tanrı'm bu kutsal yargı!"

Sözleri henüz bitmişti ki, mavi ufukta
Altın renkli kum savrulup dönmeye başladı havada,
Çıngırak sesleri duyuldu rüzgârda,
Ve denizde bir kayık gibi bata çıka,
Göründü birbiri ardında birçok deve,
Sırtlarında renk renk halılara sarılmış denklerle.

Ve sert hörgüçler arasından sallanarak inmedeydi
Gezici çadırların işlemeli etekleri;
Bazen esmer bir elcik aralayınca perdeyi
Bir çift kara göz parılıyordu şimşek gibi...
Ve kıvrak bedenini yatırarak yana doğru,
Arap binici kuzguni küheylanı kızıştırıyordu.

Ve bazen şaha kalkıyordu küheylan,
Ürkmüş bir pars gibi avcının attığı oktan;
Ve dalgalanıyordu omuzlarında binicinin
Güzel kıvrımları ak harmaniyesinin;
Ve o bağırıp ıslık çalarak giderken dörtlale,
Mızrağını atıp yakalıyordu havada.

Ve işte kervan ulaştı palmyelere:
Kuruldu şenlikli bir kamp gölgelerinde.
Testiler çınıldayarak doldu suyla,
Ve bol yapraklı başlarını sallayarak gururla
Palmyeler bu beklenmedik konukları selamlıyor
Ve kaynak buz gibi sularını cömertçe sunuyor.

Ve akşam alacası düşerken yeryüzüne
İniyordu baltalar gergin köklere
Ve cansız yere serildi yüzyılların ürünleri!
Paraladı küçük çocuklar yapraktan giysilerini,
Sonra kesilip biçildi vücutlar
Ve sabaha dek ağır ağır yandılar.

Akşam sisi batıya doğru kaçarken hızla
Kervan da ilerlemekteydi yolunda.
Ve kıraç toprakta kederli
Bir iz kaldı soğuk ve külrengi.
Sonra güneş sonuna dek yaktı bu kalıntıları,
Ve ardından rüzgâr çöle savurdu onları.

Çevre bomboş ve yabanıl şimdi,
Sustu şırıltısı kaynağın, yaprakların fısıltısı kesildi.
Kaynak boş yere bir gölge dileniyor peygamberden
Onu sadece kızgın kumlardır şimdi örten.
Ve bozkırın yabanıl kuşu çaylak,
Avını onun üstünde kemiriyor paralayarak.

1839

Terek'in Armağanları

Terek uluyor kötücül, yabani,
Akarken kayalıklar arasından;
Ağlıyor, fırtına gibi,
Gözyaşlarıdır serpilip uçuşan.
Fakat ovada hızını alarak
Bürünüyor kurnaz bir görünüme,
Ve selam verip yaltaklanarak
Şırıldıyor Hazer Denizi'ne:

“Ey yaşlı deniz, açıl önümde,
Sığınak ol dalgalarıma!
Gezip dolaştım enginlerde,
Artık dinleneyim bir parça.
Kazbek Dağı'nda doğdum,
Beslendim bulut memeleriyle,
Hiçbir zaman boyun eğmedim
İnsanoğlunun egemenliğine.
Eğlensin diye senin oğulların,
Saldırdım Daryal Geçidi'ne,
Ve onun yalçın kayalarından
Bir sürü koparıp kattım önüme.”

Fakat uzanıp yumuşak kıyıya
Hazer uyuyormuşçasına susuyor;
Terek yeniden, okşayan sesiyle
Yaşlı denizin kulağına şırıldıyor:

“Bir de armağanım var sana!
Sanma ki sıradan bir şey getirdim:
Bir savaşçı bu, dövüş alanından
Yiğit bir Kabardin.
Üstünde değerli bir yelme var,
Ve çelikten dirseklerinde
Kuran’dan kutsal bir şiir
Yazılı altın harflerle.
Kaşları sertçe çatık
Ucu bıyıklarının
Kızıl kana bulaşık.
Bakışı duru, yumuşak
Ama düşmanlık dolu hâlâ;
Ensesinde bir saç perçemi
Pürçekleniyor kapkara.”

Fakat uzanıp yumuşak kıyıya
Hazer uyukluyor ve susuyor;
Azgın Terek soluk soluğa
İhtiyarla yeniden konuşuyor:

“Dinle amca! Eşsiz bir armağan
Sunacağım hepsinden değerli!
Onu kıskanıp tüm dünyadan
Şimdiye dek gizledimdi.
Cesedini bir Kazak dilberinin
Alacaksın birazdan koynuna
Koyu-solgun omuzları
Parlak-sarı saçlarıyla.
Yüzü dalgın, kederli
Bakışı dingin, uyuyor tatlı tatlı
Küçük bir yaradan göğsündeki,
Sızıyor hızla al bir akıntı.
Kazak köyünde, üstünde nehrin

Bu genç dilberin ölümüne
Yanmayıp da dövünmeyen
Bir tek kişi var sadece.
O, karayağz atını eyerledi
Ve dağdaki çatışmada gece,
Uzatacak kellesini
Kötü Çeçen'in hançerine.”

Nehir sustu birdenbire,
Ve dalgalarında ine çıka,
Çözölmüş saç örgüleriyle
Bir baş belirdi kar aklığında.

İhtiyar, gücünün görkeminde
Doğrulup kalktı fırtına gibi;
Koyu mavi gözlerini
Bürüyüp tutkunun nemi...

Kabarıp yükseldi sevinç dolu,
Ve koşup gelen dalgalara
Açtı engin kucağını
Bir sevda mırıltısıyla...

A. İ. Odoyevski'nin Anısına

Tanırdım onu, çok gezdik birlikte
Dağlarında doğunun ve sürgün kederini
Paylaştık; ama ben daha önce
Döndüm yurda ve acılar dönemi
Yel gibi geçip gitti eninde sonunda.
Ama o tadını yurda kavuşmanın
Tadamadı ve altında bir sefer çadırının
Hastalık yendi onu ve birlikte onunla
Uçucu sürüsü de gitti mezara
Henüz olgunlaşmamış belirsiz esinlerin
Acı pişmanlıkların, kırılmış ümitlerin.

Oysa onlar için doğmuştu o, umutlar için,
Şiir ve mutluluk için, ama ne yazık ki
Akılsızca, çok erken sıyrıldı içinden çocuk giysilerinin
Ve gürültülü yaşam denizine fırlattı yüreğini.
Ne toplum bağışladı, Tanrı esirgedi ne de!
Ama zorlu yürek çarpıntıları arasında
İnsan kalabalığında ve insansız bozkırlarda
Sessiz alevi duygunun sönmedi içinde:
O mavi ışıltıyı da korudu gözlerinde,
Şen şakrak çocuk gülüşünü, o candan konuşmayı
İnsanlara ve başka bir yaşama olan gururlu inancını.

Fakat dostlarından, sevdiklerinden uzakta öldü...
Huzur içinde uyu sevgili dostum benim!
Yabancı ülkelerin toprağıyla örtülü

Yüreğin dinginlik bulsun dilerim
Dostluğumuz gibi, belleğimin dilsiz mezarında...
Öldün, pek çok kişi gibi, sessizce,
Ama yıkılmadan. Ve gizemli bir düşünce
Henüz dolaşmadaydı alnında
Gözlerin sonsuz uykuya kapandığında;
Ve çevrendekiler, ölüm öncesinde
Söylediklerinin anlayamadılar bir tekini bile.

O sözler vatana bir selam mıydı?
Geçmişteki bir dostun adı mı yoksa?
Sönen genç bir yaşam için duyulan tasa mı?
Son hastalığın basit bir iniltisi mi ya da?
Şimdi kim bildirecek bize,
Derin ve acı anlamını son sözlerinin?
Yitip gitti yaptıkların, düşündüklerin
Ve tüm tasarıların bir iz bırakmadan geride.
Akşam bulutlarının çevresinde
Henüz parlayan hafif buharı rüzgâr
Nasıl sürüklerse yeniden;
Nereye? Neden? Onları kim sorar?..

Ve gökte hiçbir iz kalmaz onlardan
Bir çocuğun umutsuz aşkından gibi tıpkı
Bir hülyadan gibi, ki onu hiçbir zaman
En yakın dostlarına bile açmamıştı...
Ne çıkar? Dünya unutsun varsın
Ona bu denli yabancı bir varlığı
Varsın süslemesin onun ilgi çelengi alnını
Ve dikenleri boş iftiralarının.
Sen zaten onlardan hep uzaktın
Kendini hiç zincirletmedin o kurnazlığa...
Tutkundun denizin uğultusuna, mavi bozkırın
suskunluğuna.

Ve yalçın dağların sisli doruklarına...
Ve çevresinde mezarının, nerede olduğu bilinmeyen,
Yazgı birleştirdi nasıl da
Öylesine sevdiğin şeyleri, yaşarken...
İşte dilsiz ve mavi bozkır ve işte
Kafkas Dağları, onu gümüş bir taçla çevrelemiş
Uyuyor üstünde denizin, çatık yüzüyle
Bir dev gibi, kalkanına eğilmiş
Kulağı öykülerinde göçebe dalgaların
Ve Karadeniz uğulduyor durmaksızın...

1839

Çok Kez Karmakarışık Bir Kalabalıkla Çevrili

1 Ocak

Çok kez karmakarışık bir kalabalıkla çevrili;
Yükselen gürültüde –müzikten, danstan,
Ve tekdüze sözlerden– sanki
Bir düş içindenmiş gibi geçtiği zaman
Önümden cansız insan görüntüleri
Ve maskeler, nezaketle tutturulan;

Ve değdiği zaman soğuk ellerime
Kentli dilberlerin, umursamaz bir cesaretle,
Nicedir tutkusuz elleri;
Dıştan onların albenisine dalmış gibi
Eski bir hayali okşarım içimde
Yok olmuş yılların kutsal seslerini.

Ve eğer bir an unutabilsem kendimi
Tıpkı, özgür, özgür bir kuş gibi
Uçarım daha dün yaşanmış geçmişe:
Konak, yıkılmış limonluk, bahçe,
–Bütün o sevgili aile çevresi–
Küçük bir çocuk olurum yine.

Yeşil bir ağ kaplamış havuzu. Uzakta
Tütüyor köy, duman yükseliyor tarlalardan
Giriyorum karanlık, ağaçlı bir yola.
Sızıyor dallar arasından
Son akşam ışığı, sarı yapraklar

Hışırıyor ürkek adımlarımın altında.
Artık yabansı bir hüznün sıkıştırıyor yüreğimi
Ve düşlerimde yarattığım o güzeli
Görüyorum gözyaşlarımın arasından:
Mavi bir ateşle dolu gözleri,
Korunun ötesinde ışıyan
Pembe şafak gülümseyişli.

Böylece uzun saatler orda
Otururum. Ben, tek egemeni harikalar diyarının.
Nice kuşku ve tutku tatmalarına karşın
Canlıdır o saatlerin anısı hâlâ.
Issız su çölünde, denizler ortasında
Açan taze bir adacık gibi saflıkla...

Uyanıp aldanıştan kendime geldiğimde
Ve gürültüsü kalabalığın ürkütüp öteye
Kaçırduğunda benim çağrısız konuk hayalimi;
Ah! Nasıl bozmak istiyorum onların şenliğini!
Ve küstahça fırlatmak yüzlerine
Acıya ve öfkeye bulanmış demirden bir şiiri!..

1840

Hem Sıkıntı Hem Hüzün

Hem sıkıntı hem hüzün ve yok el uzatacak kimse
İçinin daraldığı bu dakikalar..
İstekler!.. Boşuna ve sonsuzca istemenin yararı ne?..
Ve yıllar geçmede, en güzel yıllar!

Sevmek... Fakat kimi? Değmez emeğine bir an için,
Ve yok olanağı sonsuz bir aşkın.
Kendi ruhunda da kalmamış izi geçmişin:
Yitirmiş anlamını sevinçlerin, acıların...

Tutkular mı? Gönlün o tatlı ağrısı da
Mantığın sözü önünde silinip gidecektir;
Ve yaşam, çevrene soğuk bir dikkatle baktığında
Boş ve aptalca bir şakadan başka nedir..

1840

Tutsak Şövalye

Hücremin mazgalından bakıyorum sessizce;
Gökyüzü uzanıyor masmavi:
Orada kuşlar uçuşuyor özgürce;
Bu hem üzüyor hem utandırıyor beni.

Dudaklarımda ne günahkâr bir dua,
Ne de bir türkü var sevgiliye yaktığım:
Eski savaşlardır hep aklımda,
Ağır kılıcım ve demir zırhım...

Başımı taştan bir miğfer eziyor,
Taştan bir zırha perçinliyim şimdi,
Kalkanıma ok ve kılıç değmiyor,
Koşuyor atım, yok binicisi.

Hızlı zaman, sadık atımdır,
Siperliği miğferimin, mazgal parmaklığı.
Taş zırhım, yüksek duvarlardır,
Kalkanım, zindanın demir kapıları.

Ey uçucu zaman, daha hızlı ak!
Bu yeni zırh bunalttı beni.
Ölüm gelip üzengimi tutacak
İnip çıkaracağım yüzümden miğfer siperliğini...

1840

A. O. Smirnova'ya

Siz yokken çok şey söylemek istiyorum size,
Yanınızdayken sizi dinlemek istiyorum;
Fakat susarak bakıyorsunuz bana sertçe,
Ben de utançla ve şaşkınlıkla susuyorum.

Ne yapayım ki çekemem ilginizi
Söyleyeceğim beceriksiz sözlerle...
Bütün bunlar çok gülünç olabilirdi
Keder verici olmasalardı böyle...

1840

Bulutlar

Göksel bulutçuklar, sonsuz gezginler!
Bir inci dizisi gibi, mavi bozkırın üstünden
Bencileyin uçup gidersiniz, sürgünler,
Güney'e doğru, sevgili Kuzey'den.

Sizi kovalayan alınyazısı mı?
Gizli bir haset mi? Açık bir kemlik mi?
Yoksa ağulu iftirası mı dostların
Bir suçun ağırlığı mı eziyor sizi?

Hayır, verimli tarlalardan sıkıldınız...
Tutkular da, acılar da yabancı size;
Sonsuzca soğuk ve başına buyruksunuz,
Yurdunuz yok sizin, sürgününüz de...

1840

Anayurt

Seviyorum yurdumu, fakat tuhaf bir aşkla!
Mantığım yenemiyor bu sevgiyi.
Ne şan, satın alınmış kanla,
Ne kibirli bir güvenin erinci
Karanlık eskinin gizemli söylenceleri ne de
Sevinçli imgeler uyandırmıyor bende.
–Kendim de bilmem niçin– fakat seviyorum ben
Soğuk suskunluğunu yurdumun bozkırlarının,
Sınırsız dalgalanışını yurdumun ormanlarının
Ve taşmalarını nehirlerin, denizlere benzeyen.
Tutkunum sarsılmaya köy yollarında bir yaylıda
Ve usul bir bakışla delerek gölgesini gecenin,
İçimde bir han özlemi, rastlamaya şurda burda
Titreyen ışıklarına kederli köylerin.
Severim hasattan sonra ateşlenen tarlanın dumanını
Ve ağırlık kolunu, bozkırda geçiren geceyi.
Severim ağaran bir çift kayın ağacını
Tepede, sarı tarlanın ortasındaki.
Duyduğum sevince yabancısıdır çoğu
Gördüğümde dolu harman yerini,
Pencereyi, oyma panjurlu,
Samanla örtülü kulübeyi.
Ve çiyli bir akşam, eğlence zamanı,
Gece yarısına kadar bakabilirim dansa;
Tepinerek, ıslık çalarak yaptıkları
Sarhoş mujiklerin bağıra çağıra.

Yabanıl Kuzeyde Duruyor Yapayalnız

Yabanıl kuzeyde duruyor yapayalnız
Bir çam ağacı çıplak bir dorukta.
Uyukluyor sallanarak ve serpiştiren kar
İniyor ak bir kaftan gibi sırtına.

Uzakta bir çöl düşlüyor o;
Güneşin parladığı o ülkede
Kızgın bir kayada, yalnız ve hüznü
Yükselmektedir dilber bir palmiye...

1841

Elveda Kirli Rusya

Elveda kirli Rusya
Tutsakların ve efendilerin ülkesi.
Sizler, mavi üniformalılar,
Ve sen halk, onların kölesi.

Belki arkasında Kafkas Dağları'nın
Gizlenirim senin paşalarından.
Her şeyi gören gözlerinden onların,
Her şeyi işiten kulaklarından.

1841

Tartışma

Günlerden bir gün aynı oymaktan
Başka dağların da huzurunda
Bir büyük tartışma çıktı
Kazbek ve Elbrus Dağları arasında,
“İnsana bir kez boyun eğdin ya
–Dedi ak saçlı Elbrus Kazbek’e–
Şimdi tapınaklar kuracaktır
Kayalarının en sarp yerlerine.
Balta sesi çınlayacak
Derinliğinde boğazlarının;
Bakır ve altın çıkarmak için
Kazma, kürekle oyulacak bağrın.
Bak kervanlar geçiyor artık
Uçurum kıyısı yollardan
Oysa özgür kartallardı
Ve bulutlardı sarkan onlardan.
Böylece sana boyun eğdirmeye
Başladı kurnaz insanoğlu;
Koru kendini, kalabalıktır
Ve çok güçlüdür Doğu!”

“Korkmuyorum Doğu’dan ben!
–Dedi Kazbek bu uyarıya–
İnsan soyu dokuz yüzyıldır
Dalmış orada derin bir uykuya.
Bak, gölgesinde çınarların
Tatlı şarabın köpüğünü
Nakış işlemeli şalvarına
Akıtmada uykulu Gürcü;

Ve esrikliğinde nargile dumanının
Yan gelip halı serilmiş divana
Uyukluyor Tahran
Billur fıskiye kıyısında...
Ve işte kutsal Kudüs'ün
Ayaklarının dibinde
Tanrı'nın yakıp kavurduğu
Dilsiz, devinimsiz bir ülke...
Ve daha ötede, sımsıcak
Ve sarı suları Nil Nehri'nin
Kızgın basamaklarını
Yıkıyor piramitlerin.
Bedevi unuttu savaşı
Renkli çadırlarda oturuyor şimdi,
Yıldızları sayıp türkü çığırıyor
Anıp atalarının zaferlerini.
Burada her şey, göz alabildiğine
Dalmış derin, dingin bir uykuya,
Hayır, bu köhnemiş Doğu
Boyun eğdiremez bana.”

“Övünmekte tezcanlı olma
–Dedi yaşlı Elbrus, Kazbek’e–
Bak, yaklaşan bir şey görüyorum
Kuzey’den, toz duman içinde!”

Koca Kazbek, belli etmeden
Tedirgin olmuştu bu haberle;
Bakışlarını sıkıntıyla
Çevirdi karanlık Kuzey’e.
Kuşkuluydu bu bakışlar
Ve düşünceyle doluydu:
Gerçekten de Kuzey yönünde
Tuhaf bir devinim görülüyordu,
Ural eteklerinden Tuna boylarına

O büyük nehre kadar,
Çınıltılar, gürültülerle
İlerlemekteydi ordular.
Beyaz tuğlar dalgalanıyor
Ak dikenini gibi bozkırın,
Sığıyor mızraklı süvariler
Arasında toz bulutlarının;
Topçu bataryaları art arda
Dar sıralar halinde geliyorlar,
Önde sancaklar dalgalanıyor
Ve gümbürdüyor davullar;
Bakır dizisi topların
Gürüldüyor sarsılarak,
Savaş alanında gibi tıpkı
Tütüyor fitiller parlayarak.
Ve nice savaş boylarından
Geçmiş kır saçlı bir paşa
İlerliyor önünde hepsinin
Ateş saçan bakışlarıyla.
Bütün bu görkemli birlikler
Sel baskını gibi gürültüyle
Korkunç, ağır bulutlar gibi
Yaklaşıyor Doğu'ya gitgide.
Kazbek çatıp kaşlarını
Gömüldü kara düşüncelere;
Şaşırdı düşmanın sayısını
Tek tek saymak istediye de.
Taradı kederli bakışlarıyla
Sıradağlar oymağını,
Sustu sonra sonsuza dek
Geçirip başına papağını...²

1841

2 Dağlar, Kazbek'in üstünde sürekli olarak duran bulutu böyle adlandırırlar. (Lermontov'un notu.)

Uyku

Öğle sicağı, Dağıstan Vadisi'nde
Yatıyordum kıpırtısız, göğsümde kurşunla.
Yara hâlâ derin ve tütmede
Ve kanım akıyordu damla damla.

Yapayalnız, vadinin kumsalında
Yatıyordum, çevremde kayalar sıkışıyor.
Güneş onların sarı tepelerini yakıyordu
Ve beni; ama ben uyuyordum ölüm uykusuyla.

Ve yurdumda bir şölen düşü
Görüyordum, ıııklı, parlak bir akşam şöleni.
Genç kadınlar, saçları çiçeklerle süslü,
Neşeyle konuşuyorlardı beni.

Fakat onlardan biri bu mutluluğa
Katılmadan, dalgın, oturuyordu.
Kim bilir nasıl, kederli bir uykuya
Dalmıştı onun genç ruhu.

Düşünde Dağıstan Vadisi'ni görüyordu
Ve tanıdık bir ceset kumsalında.
Akan kan, soğuyordu gitgide,
Kararıyordu ölünün göğsündeki yara...

1841

İncelikle Sevdiler Birbirlerini Uzun Zaman

*Sie liebten sich beide doch keiner
Wollt' es dem andern gestehn.*³

Heine

İncelikle sevdiler birbirlerini uzun zaman
Derin bir tasayla, çılgınca, isyancı bir tutkuyla!
Kaçınıyorlardı itiraftan ve karşılaşmaktan,
Düşman gibi; boştu ve soğuktu konuşmaları da.

Suskun ve gururlu bir acı içinde ayrıldılar,
Bazen ve ancak düşte gördüler yitik sevgiliyi.
Öldüler sonunda, mezar ötesinde buluştular...
Fakat orada da tanımadılar birbirlerini.

1841

3 Birbirlerini seviyorlardı/Fakat hiçbiri bunu ötekine itiraf etmek istemiyordu. (Özgün metinde yayınevinin notu.)

Tamara

Derin bir boğazında Daryal Geçidi'nin,
Terek'in sisler içinde çırpındığı o yerde,
Kara bir eski zaman kulesi
Yükseliyordu kara bir kayanın üzerinde.

Bu upuzun ve dar kulede
Çariçe Tamara'ydı yaşayan:
Dilberliğiyle göksel bir melek
Kurnazlığı ve kötülüğüyle şeytan.

Karanlık sisinde gece yarısının
Altın bir ışıık parlardı kulede;
Ve ulaşp gözlerine yolcunun,
Çekerdi onu kendisine.

Ve sesi işitilirdi Tamara'nın:
İstek ve tutkuyla titreyen;
Bu seste karşı konulmaz bir güç
Vardı, insanı büyüleyen.

Sesine bu görünmez perinin
Sürüklenirdi asker, tüccar, çoban:
Asık yüzlü bir harem ağası
İçeri alırdı onları kapıdan.

İnci işlemeli simli bir örtüyle
Kaplanmış, yumuşak, kuştüyü yatakta,
Şarap dolu iki kadehle
Karşılardı konuğunu Tamara...

Kenetlenirdi sımsıcak eller,
Dudaklar dudaklarla birleşirdi,
Ve bütün gece çevrede
Tuhaf, yabanıl sesler işitilirdi.

Sanki bu bomboş kulede, yüzlerce
Ateşli delikanlılar, kızlar
Bir gece düğününde ya da
Büyük bir ölüm yemeğinde buluşmuşlardı.

Fakat şafağın ilk ışınları
Dağların üstünde yükselirken,
Ansızın karanlığa ve sessizliğe
Gömülürdü kule yeniden.

Sadece Terek, Daryal Geçidi'nde
Bozardı bu sessizliği uğultusuyla;
Birbiri ardına yuvarlanan
Çarpışıp parçalanan dalgalarıyla.

Ve hıçkırarak, sessiz bir vücudu
Sürüklerken bu dalgalar hızla,
Kulenin penceresinde ak bir görüntü
Belirir, bir ses duyulurdu: Bağışla.

Bu veda nasıl da tatlıydı;
Ve o sevecen sesteki çınıltılar
Yeni buluşmalar vaat etmedeydi,
Yeni öpüşler ve okşayışlar...

Yaprakçık

Bir meşe yaprakçığını acımasız bir fırtına
Koparıp düşürdü dalından, sürükledi bozkıra;
Soğuktan, sıcaktan, kederden kuruyup soldu yaprak
Karadeniz'e kadar sürüklendi yuvarlanarak.

Karadeniz kıyısında genç, gürbüz bir çınar vardı;
Rüzgâr onunla fısıldaşır, dallarını okşardı;
Bu yeşil dallarda cennet kuşları türkü söylerdi;
Överek denizler prensesinin güzelliğini.

Zavallı yolcu yüz sürüp yüce çınarın köküne;
Bir sığınak diledi ondan derin bir üzüntüyle,
Dedi ki: "Kimsesi olmayan bir meşe yaprağıyım,
Haşin bir ülkede doğdum ve çok erken olgunlaştım.

Bir başıma, amaçsızca sürüklenip duruyorum,
Kavruldum kızgın güneşte, yoruldum, sarardım, soldum.
Bir yer aç bana da zümrüt yapraklarının arasında
Bilgece ve çok güzel masallar anlatırım sana."

"Ne işime yararsın sen? –diye yanıt verdi çınar–
Tozlusun ve sararmışsın, bu ancak canımı sıkar,
Masallarından, görüp geçirdiklerinden bana ne?
Usandım cennet kuşlarının türkülerinden bile.

Yoluna devam et yolcu, sana yarar gelmez benden!
Güneşin sevgilisiyim, ışığa tutkunum ben;
Bu engin alanda göğe uzatmışım dallarımı,
Yıkıyorken köklerimi denizin soğuk suları.”

1841

Hayır, Böyle Tutkuyla Sevdığım Sen Değilsin

Hayır, böyle tutkuyla sevdiğim sen değilsin
Güzelliğinin parıltısı etkilemiyor beni.
Sende, geçmiş yılların acılarını seviyorum
Ve yıkılıp giden gençliğimi.

Sana baktığımda kimi zaman,
Dalıp gittiğimde gözlerine,
Gizemli bir konuşmaya dalmışımdır,
Seninle değil ama yüreğimle.

Konuştuğum, sevgilisidir genç günlerimin,
Başka çizgileri arıyorum seninkilerde..
Çoktan susmuş dudakları, canlı dudaklarında senin,
Sönmüş gözlerin ateşini, senin gözlerinde...

1841

Yalnızım Gecenin Issızlığında

Yalnızım gecenin ıssızlığında,
Taşlı bir yol ışıldar durur siste;
Çevre suskun, kulak vermiş Tanrı'ya,
Yıldızlar konuşur birbirleriyle.

Gökyüzünde görkemli bir şölen var!
Toprak, mavi bir ışıktaki dinlenir..
Kimi bekliyorum, aradığım ne?
Yüreğimi böyle daraltan nedir?

Beklediğim hiçbir şey yok yaşamdan,
Geçmişten de pişmanlık duymuyorum;
Özgürlük ve huzurdur aradığım!
Unutmak ve uyumak istiyorum!

Ama benim uyumak istediğim
O soğuk uykusu değil ölümün...
Yaşam da uykuya dalsın içimde,
Usul usul inip kalkarken göğsüm;

Gündüz gece, tatlı ezgileriyle
Bir ses türküsünü söylesin aşkın...
Yeşil dallarıyla ulu bir meşe
Eğilsin üstüme ve hışırdasın...

Peygamber

Tanrı bana bağışlayalı beri
Öngörüsünü peygamberin,
Kötülük ve günah izlerini
Okuyorum gözlerinde herkesin.

Sevgiyi öğütlemeye kalktım
Ve gerçeğin saf öğretilerini:
Kudurmuşçasına taşladılar
Tüm yakınlarım beni.

O zaman kaçtım şehirlerden
Başıma küller serpip.
Şimdi çöllerde yaşamaktayım
Kuşlar gibi Tanrı taamıyla beslenip.

Burada, kutsal öğüt gereğince
Bana boyun eğer tüm yaratıklar
Ve kırparak gözlerini, sevinçle
Beni dinliyor yıldızlar.

Ama gürültülü şehirlerden
Geçmeye çalıştığımda aceleyle,
Yaşlılar gösterip beni çocuklara
Şöyle diyorlar gülerek kibirle:

“Bakın ve ibret alın ondan,
Gururluydu, uyuşmadı toplumla:
Ahmak, bizi inandırmaya çalıştı
Tanrı’nın sözcüsü olduğuna!

İyice bakın ona çocuklar:
Görün sıskalığını, solgunluğunu!
Bakın nasıl da somurtkan, yoksul, çıplak,
Herkes nasıl horgörüyor onu!”

1841

Manzumeler

İblis
*

Mtsiri

İblis

I. Bölüm

I

Kederli İblis, sürgün ruh
Günahkâr dünyanın üzerinde uçuyordu;
Ve anıları en güzel günlerinin
Çevresine üşüşüyordu;
Onlar, bu temiz baş meleğin
Işıklar dünyasında parladığı günlerdi;
Kuyruklu yıldız akıp giderken
Onunla karşılıklı, tatlı tatlı
Gülümseyip selamlaşmayı severdi;
Bilmek tutkusuyla her şeyi,
Sonsuz dumanlar arasından
İzlerdi fırlatılmış gezegenlerin
Enginliğinde göç eden kervanları;
İnanmaktaydı ve sevmekteydi
Yaradılışın bu ilk mutlu yavrusu!
Ne kötülük bilirdi ne kuşku
Ne pişmanlığın yararsız acısını;
Ve sevinçsiz dizisi verimsiz yüzyılların
Aklını tehdit etmiyordu;
Ve daha pek çok, pek çok şey... Ama hepsini
Anımsamaya gücü yetmiyordu..

II

Çoktandır lanetli, başıboş geziyordu
Sığınaksız dünya çölünde:
Çağlar birbiri ardına geçiyordu,
Dakikalar tekdüze bir sırayla
Birbirini nasıl izlerse.
Bir hiç olan dünyaya hükmederek,
Kötülük ekiyordu zevk almaksızın
Direnişle karşılaşmaksızın –
Fakat artık kötülük de sıkıyordu onu.

III

Ve Kafkasya'nın yükseklerinde
Uçuyordu cennet kovgunu:
Altında elmas kenarı gibi
Kazbek sonsuz karlarıyla parlıyordu,
Ve aşağıda, derinlerde,
Kavisli Daryal Geçidi
Ejderha yuvası bir çatlak gibi
Karararak kıvrılıyordu
Ve Terek Nehri sanki
Dişi bir aslandı, tüylü yelesiyle
Sıçrayarak sıradağlarda,
Uluyordu, – ve dağ canavarı ve kuş
Dönerek mavi yüksekliklerde,
Kulak veriyorlardı onun
Sularının dediklerine;
Ve altın bulutlar, onu
Güney ülkelerinden, uzaklardan
Uğurluyorlardı kuzeye doğru;
Ve kayaların sıkışık kalabalığı

İzleyerek birbiri ardına
Görünüp yiten dalgaları,
Uyuklayarak gizemle
Ona başlarını eğiyorlardı;
Ve kayaların üstündeki
Kalelerden yükselen kuleler,
(Kafkasya kapılarını
Bekleyen nöbetçi devler!)
Korkutucu bakışlarını
Dikmişlerdi dumanlar arasından –
Çevre, tüm dünyası Tanrı'nın
Hem yabanıl hem harikaydı;
Fakat kibirli ruh kendi tanrısının
Yaratısına horgörüyle bakıyordu,
Ve onun soğuk ve kıpırtısız
Yüzünde bütün bunlardan
Yansıyan hiçbir şey yoktu.

IV

Ve açılıyordu karşısında onun
Canlı renkleri bir başka tablonun:
Görkemli Gürcistan ovaları uzakta
Halı gibi yayılmakta:
Mutlu, parlak, görkemli diyar!
Sütun gibi yükselen kavaklar,
Renk renk taşlardan yataklarında
Çınıldayarak koşan ırmaklar,
Ve gül bahçeleri, dilberlerin
Karşılıksız bıraktığı aşkların
Şarkılarını şakıdığı
Tatlı sesli bülbüllerin;
Çınarların dallı budaklı koruganı

Sık sarmaşıklarla taçlanan,
Ve mağaralar, kızgın gün ışığından
Gizlendiği ürkek geyiklerin,
Parıltı, yaşam, yaprakların hışırtısı
Yüzlerce sesin konuşması
Soluk alıp veriş binlerce bitkinin!
Ve kösnül sıcağı gün ortasının,
Ve kokulu bir çiyle
Her zaman nemli geceler,
Ve parlak yıldızlar, gözleri gibi
Genç Gürcü dilberinin!...
Fakat doğanın parıltısı
Kısır yüreğinde sürgünün
Soğuk bir kıskançlık dışında,
Hiçbir şey uyandırmıyordu.
Ne yeni bir duygu, ne yeni bir heves.
Ve gördüğü her şeye o
Ya horgörü, ya nefretle bakıyordu.

V

Yaşlı Gudal, geniş avlulu
Yüksek bir konak yaptırmıştı.
Uysal kölelerin çok yıllar önce
Nice emeğine ve nice
Gözyaşına mal olmuştu bu.
Duvarlarının gölgesi sabahleyin
Düşerdi komşu dağların yamaçlarına.
Köşedeki kuleden ırmağa kadar
Basamaklar açılmıştı bir kayada.
Ak yaşmağına bürünmüş olarak
Bir görünüp bir gözden yiterek

Gudal'ın güzeller güzeli
Gencecik kızı prenses Tamara
Su almaya iniyor Aragva'ya.

VI

Vadilere bir kayadan
Her zaman sessizce bakan
Karanlık konakta bugün bir şölen var..
Çalıyor zurna, şarap akıyor,
Gudal kızını evlendiriyor,
Bütün dost, akraba çağrılı şölene.
Dama serili halılar üstünde
Konuklar arasında oturuyor gelin;
Türküler söyleyip oynayarak
Geçiyor zaman. Uzak dağların
Ardında yarım küresi güneşin
Gizlendi bile; avuçlar ölçüyle
Çırpılarak eşlik ediyor türküye...
Ve genç gelin kendi tefini,
Alıyor eline ve işte
Bir eliyle başının üstünde
Döndürerek onu, kâh ansızın
Uçuyor kuştan daha hafif,
Kâh durup bakıyor, nemli bakışlar
Parlıyor onları gizleyen
Kıskanç kirpiklerin altından;
Kâh kımıldatıyor kara kaşını,
Kâh ansızın eğiliyor biraz
Ve kayarken halıda sanki
Yüzüyor tanrısal ayakçığı.
Ve çocuksu bir sevinç içinde
Gülümsüyor; fakat oynak su üstünde

Arada bir hafifçe kıpırdaşan
Ay ışığı, sanmam ki
Yarışabilsin yaşam gibi
Gençlik gibi canlı bu gülüşle.

VII

Yarı gece yıldızı üstüne yemin ederim
Yemin ederim günbatını ve gündeğümü üstüne
Hiçbir hükümdarı Pers ülkesinin
Ve hiçbir kral yeryüzünde
Öpmedi böyle gözleri;
Haremde püsküren fıskiye
Sıcak havalarda bir kez bile
Yıkamadı böyle bir bedeni!
Henüz hiçbir ölümlü eli
Çözmedi böyle harika saçlar
Gezinerek o canım alında;
Dünya cennetten yoksun kalalı
Yemin ederim, böyle bir dilber
Yetişmedi güney güneşi altında.

VIII

Artık yaptığı son dansı bu
Ne yazık! Mirasçısını Gudal'ın,
Özgürlüğün oynak kızını,
Şafakla birlikte, bir kölenin
Kederli yazgısı bekliyordu.
Yabancı bir yurt, bir aile
Önceden tanımadığı.
Ve sık sık gizemli bir kuşku

Karartıyordu ışıklı yüz çizgilerini:
Ve onun tüm devinimleri
Öyle düzgün bir anlamla
Ve öylesine tatlı bir
Yalınlıkla doluydu ki,
İblis uçuyorken yukarılarda
Onu bir an görmüş olsaydı
Eski yaşamını anımsayıp
Başını çevirir ve ah çekerdi.

IX

Ve gördü İblis... Bir anda
Tanımlanamaz bir coşku
Duyumsadı benliğinde.
Dilsiz çölünü ruhunun
Sevinçli bir ses doldurdu.
Ve kavradı yeni baştan
Kutsallığını sevdanın
İyiliğin, güzelliğin!
Ve seyretti uzun süre
Bu doyum olmaz tabloyu.
Uzun hayaller zinciri
Bir zamanki mutluluğun,
Art arda yıldızlar gibi
Birbirini izledi,
Ve bilinmedik bir güçle
Zincirlendiğini duyup
Tanıştı yeni bir kederle:
Duygu dile geldi birden
Bir zamanlar öylesine
Akraba olduğu dilde.
Bir yeniden doğuş işareti miydi bu?

Kurnaz, ayartıcı sözler
Gelmiyordu şimdi aklına,
Ve unutmak istediye de
Tanrı izin vermedi buna.
Zaten unutabilir miydi ki!..

X

Günbatımındaki şölene
Bir an önce ulaşmaya
Can atan sabırsız güvey
Bitkin düşürerek yağız atını
Yeşil kıyılarına Aragva'nın
Ulaştı mutlulukla.
Ağır yükü altında armağanların
Adım adım ilerleyerek
Bir görünüp bir gözden yiterek
Uzun dizisi deve kervanının
İlerliyordu ardı sıra.
Çingiraklar çınıldıyor, damadın kendisi
Yönetiyor zengin kervanı.
Çevik bedeni sımsıkı kemerli
Kılıcının kını ve hançeri
Parlıyor güneşte; omzunda
Sapı oyma işlemeli tüfeği.
Sırmayla çevrenmiş çuha yeleğin
Yenleriyle oynuyor rüzgâr.
Eyeri renkli ipekle işli,
Dizgini püsküllü doru at,
Paha biçilmez, kıvrak,
Karabağ'ın kıpır kıpır yetiştirmesi,
Kulaklarını kuşkuyla oynatarak
Bakıyor hırıldayarak yan gözle,

Sarp uçuşumdan aşağıya doğru,
Dalgaların sıçrattığı köpüklere.
Kıyı yolu tehlikeli ve dar!
Sol yanda kayalar,
Sağda nehir, derin ve isyankâr.
Hava kararıyor. Karlı dorukta
Sönüyor kızılık; yükseliyor bir duman
Hızlandırıyor adımlarını kervan.

XI

İşte yol üstünde bir dua hücresi...
Orada uzun yıllardır
Şimdi bir ermiş olan
İntikam kurbanı bir prens
Sonsuz uykusundadır.
O günden bu yana her yolcu
Buradan yolu geçerken
İster bir şölene yetişmek için
İster savaş için acele etsin
Her zaman içten bir dua
Sunardı bu manastıra
Ve bu dua korurdu onu
Müslüman hançerinden.
Fakat yiğit güvey önemsemedi
Atalarının geleneğini.
Çünkü kurnaz iblis sinsice
Onu bir hayalle kışkırtıyordu.
Genç adam karanlık gecede güya
Gelinin dudaklarını öpüyordu.
Ansızın iki kişi belirdi önünde
Birileri daha – ve bir silah patladı!
Neler oluyor? Gözüpek prens

Kaşlarına indirip papağını
Yükseldi çınlayan üzengilerde,
Ve ağzından tek sözcük çıkmaksızın
Türk işi namı parladı elinde,
Kamçı şakladı ve kartal gibi
Fırladı ileriye... bir patlama daha!
Acı bir haykırış, boğuk bir inilti
Yel gibi geçti vadinin derinliğinden
Çatışma uzun sürmedi,
Kaçıyordu ürkek Gürcüler.

XII

Her şey sustu; sadece develer
Sokularak birbirlerine
Dehşetle bakıyorlardı arada bir
Atlıların cesetlerine.
Ve ıssızlığında bozkırın boğuk boğuk
Çingirakları çınıldıyordu.
Yağmalandı görkemli kervan
Ve vücutları üstünde Hristiyanların
Çemberler çiziyor gece kuşu!
Onları atalarının gömülü olduğu
Taş zemini altında manastırın,
Huzurlu bir kabir beklemiyor.
Sarınarak çarşaflarına
Kederle, hıçkırıkla, ağıtlarla
Anneler, bacılar gelmeyecek
Uzak yerlerden cenazelerine!
Buna karşılık oradan geçen
İyi yürekli bir yolcu
Yol kıyısında bir kaya üstüne
Anılarına bir haç dikeyor

Ve baharda büyüyüp serpil
Bir sarmaşık, zümrüt ağıyla
Okşayıp kucaklayarak
Onu çepeçevre kuşatıyor
Ve çoğu kez çetin yolculuktan
Bitkin düşmüş bir yaya
Yığılarak oracığa
Dinleniyor tanrısal gölgesinde...

XIII

At daha hızlı koşuyor geyikten,
Yırtınıyor, hırıldıyor savaşta gibi,
Dörtlüğe giderken duruyor birden,
Geniş geniş açıp burun deliklerini.
Kulak kabartıyor esen yele.
Çınıldayan tırnaklarını toynaklarının
Kimi kez apansız vurup yere,
Yukarı savurup dağınık yelesini,
Uçuyor bilinçsizce ileriye.
Sessiz bir binici var üzerinde!
Başı yeleye düşerek
Kimi kez çırpınıyor eyerde.
Dizginler elinde değil artık,
Geçirmiş ayaklarını üzenliğe,
Ve geniş bir kan birikintisi
Yayılıyor eğrin altındaki keçede.
Yığıt küheylan, sen efendini
Kurşun gibi taşıyıp çıkarırdın savaştan
Fakat kötü kurşunu Oset'in
Yetiştirdi ona ardından.

XIV

Gudal ailesi hıçkırıyor,
Halk toplaşıyor avluda:
Kimin atı bu, toz toprak içinde
Gelip düştü kapının taşlarına?
Kimdir bu soluksuz kalmış atlı?
İzlerini savaş gerginliğinin
Yansıtıyor esmer yüzünün kırışıklıkları.
Silahı ve giysisi kan içinde;
Ve son bir sarılış çabasıyla
Eli donup kalmış yelede.
Gelin, senin genç güveyi
Bekleyişin uzun sürmedi,
O prens sözünün eriydi
Yetiştirdi dört nala nikâhına...
Fakat heyhat! Artık hiçbir zaman,
Bir daha binemeyecek küheylanına!..

XV

Tasasız ailenin üzerine
Tufan gibi çöktü Tanrı'nın cezası!
Zavallı Tamara hüngür hüngür
Ağlayarak yatağına kapandı;
Akıyor gözyaşları sel gibi,
Güçlkle inip kalkıyor göğsü
Ve işte işitiyor sanki
Yukardan gelen gizemli sesi:
"Ağlama çocuk! Ağlama boşuna!
Cansız bir vücuda senin gözyaşların
Düşmeyecek diriltici bir çiğ gibi:
Sadece senin parlak bakışını

Dumanlandırarak ve yakacaklar
Dilber yanaklarını!
Uzaklarda o, bilmeyecek
Anlamayacak senin tasanı;
Göksel bir ışıık okşuyor şimdi
Onun gözlerinin vücutsuz bakışını;
Ve işitmektedir cennet ezgilerini...
Yaşamın sıradan düşleri,
İniltisi, gözyaşları zavallı bir kızın,
Bir cennet konuğu için nedir ki?..
Hayır, yazgısı ölümlü bir yaratığın,
İnan bana dünyevi meleğim
Değmez bir anına bile
Senin değerli kederinin!
Gökyüzü okyanusunda gezegenler
Yüzüyorlar sıra sıra
Dümensiz ve yelkensiz
Sisler içinde, usulca.
Yakalanmaz sürüleri
Lif lif bulutların,
Uçsuz bucaksız gök tarlalarından
Geçiyorlar iz bırakmaksızın.
Ayrılık saati, buluşma saati
Ne mutluluk, ne kederdir onlar için,
Yoktur gelecekte beklenileri
Ve yakınmazlar ardından geçmişin.
Mutsuz olduğun üzüntülü günde
Onları anımsa sadece;
Tasasız ol onlar gibi
Ve aldırışsız ol yeryüzüne.
Gecenin örtüsü
Kafkas'ın doruklarına indiğinde,
Dünya büyülü bir sözle
Afsunlanıp sessizliğe büründüğünde;

Rüzgâr kımıldatıp hışırdattığında
Tepedeki solgun çayırılığı,
Ve orada gizlenen kuş
Karanlıkta daha bir
Sevinçle uçmaya başladığında;
Ve asma omçasının altında,
Yutarak ağgözlülükle göklerin nemini
Açtığında gece çiçeği;
Ve dağın ardından sessizce
Yükseldiğinde altın ay
Ve sana baktığında gizlice,
Uçup geleceğim yanına;
Konuk olmaya sabaha kadar
Ve ipek kirpiklerine
Altın uykular üfleme...”

XVI

Sözler sustu uzaklarda,
Kesildi sesler birbiri ardına.
Tamara sıçrayıp çevreye bakıyor...
Anlatılamaz bir şaşkınlık
Yüreğinde keder ve korkuyla...
Hiçbir şeye benzemeyen
Ateşi heyecanın.
Kaynaşüyor bütün duygular ansızın,
Ruh prangalarını koparıyor
Ateş koşuşturuyor kanında.
Bu garip ve yeni ses
Sürüyormuş gibi geliyor ona.
Ve sabaha karşı, yorgun gözlerini
Kapatıyor arzu edilen uyku;
Fakat dilsiz yabancı, duman içinde,

Dünya ötesi bir güzellikle
Işıldayarak eğilmiş
Başucuna yatağının,
Peygamberce ve tuhaf bir hayalle
Kışkırtıyordu düşüncesini;
Bakışları öyle bir
Aşkla doluydu ve ona öyle bir
Kederle bakıyordu ki,
Kıza acıyordu sanki.
Göksel bir melek değildi bu,
Kızın tanrısal koruyucusu.
Gökkuşağından bir çelenk
Süslemiyordu perçemlerini.
Hayır! Günahlarının çilesini
Çekmekte olan korkunç bir
Cehennem ruhu da değildi.
Ne gündüzdü, ne geceydi,
Ne karanlık, ne aydınlık;
Parlak bir akşamüstü gibiydi.

II. Bölüm

I

“Baba, baba, gözdağı verme,
Azarlama Tamara’nı;
Ağlıyorum, biliyorsun
Bunların ilk gözyaşlarım olmadığını.
Kız isteyenler boşu boşuna
Koşup geliyor uzak yerlerden..
Gelin adayı mı yok Gürcistan’da;
Kimsenin gelini olamam ben!..
Ah, azarlama, sen de farkındasın
Günden güne sararıp solduğumun,
Kötücül bir zehrin kurbanı olduğumun!
Kurnaz bir ruh, anlatılması olanaksız
Bir hayal acı çektiriyor bana;
Boğuluyorum, yok oluyorum,
Sen en iyisi bir manastıra
Götürüp kapattır çılgın kızını;
Tanrı korur beni orada,
Ona akıtayım tasamı,
Sevinç yok artık bana dünyada...
Kutsallığın erincinde
Karanlık hücre, vaktinden önce
Girilen bir tabut gibi
Koruyup kabul etsin beni...”

II

Ve kuytu bir manastıra
Götürdü onu ailesi,
Genç bedenine kaba kıldan
Bir sofı hırkası giydirildi.
Fakat rahibe giysisinde de,
Nakışlı, simli giysideymiş gibi
Yasak bir hayalle yine
Durmaksızın çarpıyordu yüreği.
Mihrap önünde, mumların ışığında,
Kutsal ayin saatlerinde,
Tanıdık bir ses dualar arasından
Ulaşıyordu kulağına.
Kubbesi altında kasvetli tapınağın
Tanıdık bir imge kimi kez
Geçiyordu sessiz, iz bırakmaksızın;
Hafif dumanında buhurdanın,
Parlıyordu yıldız gibi, sessizce,
El ediyor, çağırıyordu... ama nereye?

III

Kutsal manastır iki tepe arasındaki
Serin vadide gizlenmişti.
Çınar ve kavak ağaçlarıyla
Kuşatılmıştı çevresi.
Kimi kez derbende gece indiğinde
Kandili genç günahkârın
Arasından bu ağaçların,
Hücrenin pencerelerinde
Bir görünüp bir kayboluyordu.
Ve çevrede, gölgesinde

Badem ağaçlarının,
Mezarların dilsiz bekçisi
Kederli haç dizilerinin
Bulunduğu yerde,
Usuldan şarkıları
İşitiliyordu kuş korolarının.
Buz gibi suları kaynakların,
Sıçrayıp fışırıyordu taşlarda,
Ve tepede asılı duran kayanın altından
Derbentle dostça kaynaşarak
Akıyorlardı daha uzaklara,
Kırağı kaplı çiçeklerle çalılar arasından.

IV

Kuzeyde dağlar görünmekteydi,
Işığında şafak tanrıçasının,
Mavileşen sabah sisi
Tüterken derinliğinde ovanın
Ve seslenerek kibleye doğru
Müezzinler namaza çağırduğında,
Ve çanın titreyen çınltısı
Uyandırdığında ahaliyi,
Ve o barışçıl, yüce saatte
Gürcü kızı yalçın dağdan
Testisine su doldurmaya indiğinde;
Karlı dağ dorukları dizisi
Parlak, leylak renkli bir duvar gibi,
Tertemiz göğü resimliyordu;
Onlar günbatımında da
Al bir örtüye bürünüyordu.
Ve aralarından onların
Kesip geçerek bulutları,

Hepsinden yüce başıyla,
Simli kumaştan sarığı ve kaftanıyla
Kazbek Dağı yükseliyordu,
Kafkas'ın güçlü çarı.

V

Fakat suçluluk duygusuyla
Kıvranan kalbi Tamara'nın
Uzaktır temiz coşkulara.
Şimdi onun karşısında
Gamlı bir gölgeyle örtülmüştür bütün dünya,
Ve bu dünyada her şey,
Sabah aydınlığı da gece karanlığı da
Ona ıstırap vermektedir.
Sadece kimi kez uykulu gecenin
Serinliği indiğinde yeryüzüne
Düşüp kaldığı olurdu bilinçsizce
Tanrısal ikona önüne
Ve ağlardı gecenin sessizliğinde.
Onun acı hıçkırıklarını
İşiten yolcu tedirgin olurdu
Ve düşünürdü: "Zincirlendiği mağarada
İnilmeyen bir dağ cini olmalı bu!"
Ve kulak kesilip tepeden tırnağa
Sürerdi bitkin düşmüş atını.

VI

Tasayla dolu ve yüreğinde
Bir çarpıntıyla pencere önünde
Oturuyor sık sık Tamara,

Ve yapayalnız bir düşüncede
Bir şeyler arayan gözlerle
Bakıyor uzaklara,
Bekliyor bütün gün iç geçirerek...
Fısıldıyor bir ses: "O gelecek!"
Boşuna okşanmadı uykularında,
Boşuna görünmedi ona
Keder dolu gözlerle
Olağanüstü tatlı sözlerle.
İşte azap çekiyor günlerdir,
Nedenini kendi de bilmeksizin;
Azizlere mi yakarmak istiyor,
Ona yakarıyor yüreği;
Sürekli savaşımdan bitkin
Uykunun koynuna mı çekiliyor,
Yakıyor yastık, boğuluyor, korkunç,
Ve sığıyor, titriyor her yanı;
Yanıyor göğsü, omuzları,
Soluk tıkanıyor, gözler dumanlı,
Kucak buluşmayı istiyor açıklıkla,
Eriyor öpüşler dudakta...
.....
.....

VII

Gürcistan tepeleri büründü artık
Sisine akşam havasının.
İblis uçup geldi manastıra
Buyruğunda tatlı alışkanlığının.
Fakat uzun süre cesaret edemedi
Barışçıl sığınağın kutsallığını kirletmeye.
Ve bir an ona öyle geldi ki

Hazırdı acımasız niyetinden vazgeçmeye.
Düşünceler içinde, dibinde yüksek duvarın
Gezinmektedir: Adımları
Titretiyor rüzgârımsı gibi
Gölgedeki yaprakları.
Yukarı baktı: Çoktandır
Birini bekleyen kızın penceresi
Parlıyor lambanın aydınlığında,
Ve birden derin sessizliğin ortasında
Çingurun⁴ uyumlu çingirtısı
Ve şarkı sesleri işitildi;
Ve gözyaşlarıymış gibi
Akıyor, akıyor bu sesler
Düzenle izleyerek birbirini.
Ve öylesine tatlıydı ki bu şarkı
Yeryüzü için sanki
Gökyüzünde yakılmıştı.
Bir melek miydi bu, unutulmuş bir dostla
Yeniden görüşmek isteyen,
Buraya gizlice uçup gelen
Ve İblis'e söyleyen geçmişin şarkısını,
Yatıştırmak için onun acısını?
İblis ilk kez duyumsuyordu
Aşkın tasasını, tutkusunu...
Ve dehşet içinde buradan
Kaçıp gitmek istiyordu,
Ama söz geçiremiyordu kanatlarına!
Ve olmayacak şey! Işığı sönmüş gözlerinden,
Ağır bir gözyaşı damlamaktadır..
Ve bu hücrenin yakınında hâlâ,
İnsan gözlerinden dökülmeyen
Alev gibi kızgın bir gözyaşı damlasıyla
Bir uçtan bir uca yanmış
Bir kaya durmaktadır.

4 Çingur ya da çangur, 3 telli, gitar benzeri bir çalgı. (Lermontov'un notu)

VIII

Ve giriyor hücreesine Tamara'nın
Sevmeye hazır, iyi olmaya;
İstenen zaman gelmiş gibidir
Başlamak için yeni bir yaşama.
Fakat gururlu ruh sanki
Tanıştıyordu bu ilk buluşmada
Belirsiz çarpıntısıyla bekleyişin
Dilsiz bilinmezliğin korkusuyla;
Bu kötü bir şeyin işaretiydi!
Giriyor ve görüyor karşısında
Yüce melek Cebrail'i.
Dilber günahkârın koruyucusu
Yüce melek, parıldayan alnıyla
Ve pırıl pırıl bir gülüşle
Karşısındadır ve kızı düşmanından
Korumaktadır kanadıyla;
Ve ışığı tanrısal aydınlığın
Kirli bakışı bir anda körleştirdi,
Ve tatlı bir selam yerine
Ağır bir sitem işitildi:

IX

"Tedirgin ruh, günahkâr ruh
Yarı gece karanlığında
Seni kim çağırdı buraya?
Kendine hayran bulamazsın,
Kötülük şimdiye kadar
Ayak basmadı buraya!
Benim sevgimde, tapınağında
Suçluluğun izini bırakma!
Söyle, kim çağırdı seni?"
Yanıtı İblis'in
Kurnaz bir gülümseyiş oldu önce;

Tutuştı bakışı kıskançlıkla
Ve zehri eski nefretin,
Yeniden canlandı ruhunda.
“Benimdir o –dedi gazapla–
Çek elini! O benimdir!
Geç kaldın sen koruyucu.
İkimizin de üzerinde
Hükmün geçmez artık senin,
Gurur dolu o kalbin üstüne
Kendi damgamı vurdum ben;
Burada senin kutsallığın
Yer bulamaz artık kendine;
Egemen de benim seven de!”
Ve melek kederli bakışlarını
Gezdirdi zavallı kurbanın üzerinde
Ve usulca çırpıp kanatlarını
Silinip gitti gökyüzünde...

.....
.....

X

Tamara

Oh, kimsin sen? Sözlerin tehlikeli!
Cehennem mi cennet mi gönderdi seni?
Nedir istediğin?

İblis

Çok güzelsin!

Tamara

Fakat söyle, kimsin?.. Yanıt ver soruma...

İblis

Ben senin kulak verdiğinim
Sessizliğinde yarı gecenin,
Düşüncesini ruhuna fısıldayan
Hüzününü belli belirsiz sezdiğinim.
Düşlerinde imgesini gördüğün
Ve umut henüz çiçeklenmedeyken
Bakışıyla onu mahvedenim.
Hiç kimsenin sevmediğiyim ben.
Ve her canlı tarafından lanetlenen.
Uzam ve zaman hiçtir benim için,
Tanrısıyım yeryüzü kölelerimin,
Bilincin ve özgürlüğün çarı,
Doğanın kötülüğü, göklerin düşmanı...
İşte görüyorsun, kapandım ayaklarına,
Getirdim avuntu olarak sana
Aşkın sessiz yakarısını, ilk dünyevi acıyı
Ve ilk gözyaşlarımı.
Ah, yalvarırım dinle!
Beni iyiliğe ve göklere
Döndürebilirsin tek bir sözcükle;
Senin aşkının kutsal örtüsüne
Bürünüp çıkarım Tanrı huzuruna;
Yeni bir melek gibi, yeni bir ışıқта.
Ah, sadece kulak ver, yalvarırım,
Kölenim senin, sana âşığıım!
İlk gördüğüm anda seni,
Ölümsüzlüğüme ve egemenliğime
Ansızın ve gizlice
Bir nefret duydum içimde;
Ve imrendim ister istemez
Dünyanın eksikli sevincine;
Senin gibi yaşamamak acı verdi,
Ayrı olmaksa korkunç şeydi...

Kanı çekilmiş yürekte
Beklenmedik bir ışıñ yeniden
Canlılıkla ısıttı dünyayı,
Ve eski yaranın dibindeki keder
Yılan gibi kıvıldadı.
Sensiz sonsuzluk neye yarar?
Bana ne mülklerimin sınırsızlığından?
Hepsi çınıltılı, boş laflar,
Geniş bir tapınak, tanrısı olmayan.

Tamara

Oh, kurnaz ruh, bırak beni!
Düşmanıma neden inanayım!
Heyhat, artık dua bile
Edemiyorum, yardım et Tanrım!
Öldürücü bir zehirle
Kuşatıldı güçsüz aklım.
Dinle, yok edeceksin beni
Ateşten ve zehirden sözlerinle...
Söyle, nedir sevginin nedeni?..

Iblis

Neden mi güzelim? Heyhat,
Bilmiyorum nedenini;
Yeni bir yaşamla dolu olarak
Çıkarıp attım suçlu başımdan
Gururla, çakal eriğinden çelengi,
Tüm geçmişimi defettim hiçliğe;
Cennetim, cehennemim senin gözlerinde!
Seni dünyanın tanımadığı
Bir tutkuyla seviyorum,
Senin sevmeyeceğin gibi;
Tüm esrikliğiyle, tüm gücüyle

Ölümsüz düşüncenin ve imgelemin.
Ruhumda başından beri dünyanın
Senin imgendi mühürlenene,
Salınan oydu karşımda,
Sonsuz çöllerinde uzayın.
Çoktandır düşüncemi tedirgin eden
Tatlı bir ad işitiyordum:
Cennette, mutluluk günlerinde
Sadece sendin yoksun olduğum.
Ah, eğer anlayabilseydin,
Nasıl acı bir azaptır
Bütün bir yaşam, çağlar boyunca
Kimseyle paylaşmaksızın
Zevk almak, acı duymak
Ne kötülük için övgü,
Ne iyiliğe ödül beklemeksizin,
Kendin için yaşamak sadece;
Kendi kendine sıkılıp durmak
Ve bu sonu olmayan savaşta
Ne zafer kazanmak ne uzlaşmak!
Hep pişman olmak ve istek duymamak,
Her şeyi bilmek, görmek, duyumsamak
Her şeyden nefret etmeye çalışmak
Ve dünyada her şeyi aşağısamak!..
Tanrısız lanetten hemen sonra,
Sıcak kucağı doğanın
Soğudu benim için sonsuzca;
Gördüm engin maviliklerde,
Altından taşları ve nikâh süsleriyle,
Akıp giden arkadaşım yıldızları...
Fakat o da ne? Hiçbiri
Artık tanı mıyordu beni!
O zaman ümitsizlik içinde
Çağırdım kendim gibi sürgünleri,

Fakat sözleri, yüzleri, kötücül bakışları
Heyhat! Tanıdık değildi bana.
Ve açıp kanatlarını dehşet içinde,
Uzaklaştım hızla... fakat nereye? Niçin?
Bilmiyorum. Eski dostlarım
Beni reddetmişti. Tıpkı Cennet gibi
Dünya da sağır ve dilsiz olmuştu bana.
Özgür, başıboş bir akıntıda,
Yaralı bir tekne nasıl
Nereye gittiğini bilmeksizin
Yelkensisiz ve dümensiz sürüklenirse;
Fırtınadan artakalmış bir bulutçuk
Sabahın erken saatinde bir başına
Karararak mavi enginlikte
Duramayıp hiçbir yerde
Amaçsız ve izinsiz uçarsa nasıl
Tanrı bilir nereden nereye!
Ve uzun sürmedi insanlara
Günahı öğretişim;
Kirlletmek soylu olan her şeyi,
Yere batırmak güzelliği
Çok zaman almadı...Ve kolayca
Söndürdüm onlarda sonsuzca
Temiz inancın alevini...
Fakat bu aptallar ve ikiyüzlülere
Değer miydi emek vermeye?
Gizlendim derbentlerde;
Başladım göktaş gibi sürtmeye
Derin yarı gece karanlıklarında...
Ve hızla yol alan bir yolcu
Beni yakınındaki bir ışık sanan,
Atıyla yuvarlanırken uçuşuma,
İmdat çığlıkları atardı boşuna

Ve kanlı bir iz ardı sıra
Akıp giderdi dik yamaçtan...
Fakat kötülüğün bu iç karartıcı
Eğlenceleri de bir zaman sonra
Bıktırdı. Ve çoğu kez tozu dumana katarak
Savaşırken güçlü kasırgayla
Şimşek ve dumana bürünmüş olarak
Gürültüyle ve hızla
Uçup giderdim bulutlarda;
İsyancı kalabalığında göklerin
Gümbürtüsünü yüreğimin
Boğmak için, kurtulmak için
Israrcı düşüncelerden,
Ve unutulmayı unutmak için!
Nedir ki benim kabul görmemiş acılarımın
Tek bir dakikası karşısında,
Öyküsü ağır sıkıntıların,
Emeklerinin ve yıkımlarının,
Geçmiş ve gelecek kuşaklardan
Bütün bu insan kalabalığının?
Nedir ki onlar? Ne anlamı var
Yaşamlarının ve çabalarının?
Geçip gittiler ve geçip gidecekler!
Önce mahkûm etse de sonra bağışlayan
Bir adalete ümit beslemekteler!
Benim kederimse hiçbir zaman
Değişmez. Benim gibi sonu yok onun da.
Kabir uykusu da yok ona;
Yılan gibi sürünüp sokulur kimi kez,
Kimi kez alev gibi yakıp parlar,
Kimi kez kayalaşıp ezer düşüncemi,
Mahvolmuş umutların ve tutkuların
Yıkılmaz mozaesi!

Tamara

Niçin bilmeliyim kederini senin?
Niçin yakınıyorsun bana?
Sen günah işlemişsin...

İblis

Sana karşı mı?

Tamara

Şşş... İsitebilirler bizi!..

İblis

Yalnızız burada...

Tamara

Ya Tanrı!

İblis

Bizi görmez:
Gökle meşguldür o, yerle değil!

Tamara

Ya ceza, cehennem acıları?

İblis

Ee, ne var bunda? Benimle olacaksın orada!

Tamara

Kim olursan ol rastlantısal dostum,
Acı çeken seni, elimde olmaksızın,
Sonsuzca mahvederek huzurumu,
Dinliyorum gizemli bir sevinçle,
Fakat eğer yaptığın kurnazlıksa,
Amacın aldatmaksa beni...
Kıyma bana... Ruhum sana neden gerekli?
Yoksa daha mı değerliyim gökyüzünde
Bütün o hor gördüklerinden?
Onlar da güzel ve tertemizler,
Onların da buradaki gibi, kızlık yatakları
Buruşmadı ölümlü eliyle!..
Hayır, kesin bir yemin etmelisin bana...
Bak görüyorsun: Daralıyor içim,
Görüyorsun zavallı hayallerimi!..
Ama istem dışı korkuyorum yine...
Her şeyi anladın, her şeyi biliyorsun,
Ve acıyorsun mutlaka!
Yemin et... Kötü hırslardan
Şu andan sonra el çekeceğine!
Yoksa artık ne bozulmayacak yemin
Ne vaat kalmadı mı sende?

İblis

Yemin ederim ilk günü üstüne yaradılışın,
Son günü üstüne yemin ederim,
Yemin ederim suçun yüzkarası
Ve zaferi üstüne ölümsüz gerçeğin;
Yemin ederim düşmüşlüğü acısı,
Ve kısa zafer hayalleri üstüne;
Buluşmamız üstüne yemin ederim
Ve ayrılık tehdidinin:

Hepsi üstüne yemin ederim,
Yazgısı bana bağlı keşişlerin;
Düşmanım olan duygusuz meleklerin
Bana yönelttiği hançerlerin;
Gökyüzü ve cehennem üstüne yemin ederim,
Kutsallığı üstüne yeryüzünün
Ve son bakışın üstüne senin,
Yemin ederim ilk gözyaşın üstüne,
Güzelim dudaklarından geçen nefes,
Dalgaları üstüne ipek perçemlerinin;
Kutluluk ve acı üstüne yemin ederim,
Yemin ederim aşkım üstüne:
Artık o eski öç alıcı değilim ben,
Değilim kibir, gurur sahibi;
Bundan böyle yaltaklanmanın hain zehri
Bozmayacak aklını kimsenin,
Gökle barışmak istiyorum,
Sevmek istiyorum, yakarmak,
İnanmak iyiliğe.
Sana yaraşacak çehremde
Sileceğim pişmanlık gözyaşıyla
İzlerini göksel alevin...
Varsın dingin bir bilgisizlikte
Bensiz çiçeklensin dünya!
Ah! İnan bana, şimdiye kadar
Bir tek benim seni anlayan
Bilen senin değerini.
Seni kutsalım olarak seçip
Seriyorum tüm kudretimi
Ayaklarının altına.
Aşkın bir armağan olacak bana,
Onun bir anına karşılık
Sana sonsuzluk vereceğim,

Kötülükte olduğu kadar aşkta da
Benzersiz ve büyüğüm, inan Tamara...
Seni ben, özgür oğlu göklerin
Yıldız üstü ülkelere götüreceğim,
Dünyanın ecesi olacaksın
Ve benim ilk eşim;
Acımaksızın, umursamaksızın
Bakacaksın ne gerçek bir mutluluğun
Ne de sonsuz güzelliğin
Var olduğu dünyaya;
Orada sadece suç ve nedamet var,
Küçük tutkuların yaşandığı o yerde,
Ne sevmeyi becerirler korku duymaksızın,
Nefret etmeyi ne de.
Bilmez misin, nedir o,
Onların aşk dediği bir anlık tutku?
Kanı tutuşturan o genç heyecan!
Fakat günler hızla geçer, soğur kan...
Kim karşı koyabilir kaçınılmaz ayrılığa,
Ayartısına yeni güzelliğin,
Yorgunluğa, can sıkıntısına,
Ve başı buyrukluğuna düşlerin?
Hayır dostum benim, bilmelisin,
Kabalığın kıskanç kölesi olan
Korkak ve soğuk insanların
Dar çevresinde susarak solmak
Yazgın olamaz senin.
Sahte dostlar, gerçek düşmanlar,
Korkular, boş umutlar,
Ağır ve gereksiz çabalar arasında!
Ardında bu yüksek duvarların
Sönüp gitmeyeceksin tutkusuz ve kederle,
Dualar arasında, Tanrı'dan da

İnsanlardan da eşit uzaklıkta.
Ah, hayır! Güzel yaratık,
Başka bir şeye yazgılısın sen:
Başka bir ıstırap bekliyor seni,
Başka heyecanların derinliği!
Unut önceki isteklerini,
Bırak zavallı dünyayı kendi yazgısına;
Gururlu bir bilinç derinliği
Kazandıracağım karşılık olarak sana.
Bana bağlı görevliler
Becerikli, büyülü bakıcılar
Hizmet edecekler sana;
Ve sabah yıldızından senin için
Altın bir taş koparacağım,
Çiçeklerden yarı gece çiysi
Derleyip serpeceğim ona;
Günbatımının kızıl ışığını
Dokuyup dolayacağım vücuduna;
Tatlı ve taze bir havayla
Donatacağım çevremizi!
Usul sesli, gizemli çalgıların
Ezgileriyle okşayacağım kulağını;
Firuzeden ve kehribardan
Saraylar dikeceğim sana;
Uçacağım bulutlar ötesine,
Deniz diplerine ineceğim;
Sana yeryüzünde istediğin
Her şeyi vereceğim... ama sev beni!..

XI

Ve İblis usulca
Dokundu kızgın dudaklarıyla
Genç kızın titreyen dudaklarına;

Baştan çıkarıcı bir söz kalabalığıyla
Yanıt vererek yakarılmasına.
Kudretli bir bakışla gözlerine
Bakarak yaktı onu; bu bakış
Kızın tam üzerinde parlıyordu,
Hançer gibi karşı konulmazca
Gece karanlığında.
Heyhat, kötü ruh ulaştı zafere!
Öpüşlerinin öldüren zehri
Bir anda işledi kızın göğsüne...
Acı dolu, korkunç bir haykırış
Yırttı gecenin sessizliğini.
Her şey vardı bu çılgılıkta: Aşk, ıstırap,
Son bir yakarış ve sitem...
Ve umutsuz bir veda,
Son bir veda genç yaşama...

XII

O sırada gece bekçisi,
Dik duvarın çevresinde tek başına
Elinde dökme demirden levhayla
Sessizce sürdürüyordu bildik yolunu.
Ve genç kızın hücresinin yakınında
Yavaşlattı ölçülü adımlarını
Ve bir ruh karmaşası içinde
Demir levha üzerindeki elini durdurdu.
Sanki sessizliğin içinden
İki dudağın karşılıklı
Öpüşme sesini duymuştu.
Bir anlık haykırış ve güçsüz bir inilti,
Ve günahkâr bir kuşku
Düştü ihtiyarın yüreğine...

Fakat bir an daha geçmeden
Sustu her şey; sadece
Yelin esintisi uzaktan
Yaprak mırıltılarını getiriyordu,
Ve karanlık kıyıyla hüznle
Fısıldaşıyordu dağ nehri.
Yaşlı bekçi korku içinde
Ayartısına karşı kötü ruhların
Aceleyle dualar okudu;
Heyecanla titreyen göğsünde
İstavroz çıkararak titreyen parmaklarıyla
Sessizce, hızlı adımlarla
Sürdürdü bildik yolunu.

XIII

Yatarken tabutunda Tamara
Farksızdı uyuyan bir periden;
Süzgün yüzü daha ak ve temizdi,
Üstüne örtülmüş tül den.
Kırpikler inik sonsuzca...
Fakat hey Tanrı'm! Kim demezdi ki
O kırpiklerin altında gözlerinin
Uyuduğunu sadece ve beklediğini
Bir öpücüğü, ya da şafağı uyanmak için...
Fakat altın ışıltısıyla gün ışığı
Kayıp gidiyordu umarsızca,
Ve dudakları anne babanın
Öpüyordu dilsiz bir kederle
O gözleri boşu boşuna...
Hayır! Onlardan ölümün ebedî damgasını
Artık hiçbir şeyin gücü yetmezdi koparmaya!

XIV

Bir kez bile eğlence günlerinde
Böylesine renk renk ve albenili
Olmamıştı Tamara'nın bayramlık giysisi.
Yurdundan getirilmiş çiçekler
(Tören geleneğinin gerektirdiği gibi)
Döküyorlar üzerine kokularını,
Cansız el tutuyor onları sımsıkı
Vedalaşır gibi yeryüzüyle.
Ve yüzünde Tamara'nın hiçbir şey
Onun tutku ve esrime ateşinde
Nasıl can verdiğini ele vermiyordu
Ve tüm çizgileri bu yüzün
Ölümün kendisi gibi gizemli
Akıldan ve duygudan yoksun
Mermersi, yabancı bir anlatımın
Güzelliğiyle doluydu.
Tuhaf bir gülüş kıpırtısı
Donup kalmıştı dudaklarında.
Bu gülüş dikkatli bakışlara
Pek çok hüznü şey anlatıyordu:
Onda soğuk küçümsemesi vardı
Çiçeklenmeye hazır benliğin,
Dile gelişi son düşüncenin,
Dünyaya sessiz bir veda.
Eski yaşamın boş bir yansıması,
Sonsuzca sönmüş gözlerden
Daha cansız ve yürek için
Daha ümit kırıcı.
Böylece, görkemli saatinde günbatımının
Denizde eriyen altın ışıklarının
Gizlendi içine güneşin tekerleği.
Kafkas'ın karları bir an için,

Yansıtarak bu son ışıkları
Işıldadı uzak alacakaranlıklarda;
Fakat bu yarı canlı ışığın
Vadide hiç bir yansıması olmaz,
Ve buzlu doruğunun üzerinden o
Yolcunun yolunu aydınlatmaz!..

XV

Komşu ve akraba kfilesi
Hazırdı kederli yola çıkmaya.
Yolarak gri perçemlerini
Döverek göğsünü sessizce,
Gudal son bir kez oturuyor
Beyaz yeleli atına.
Ve koyuldu topluluk
Üç gün üç gece sürecektir yola.
Atalarının kemikleri arasında
Bir mezar kazıldı Tamara'ya.
Gudal'ın büyük dedelerinden
Bir soyguncu, yol kesen
Ve soyan köyleri,
Hastalık onu yere serdiğinde
Ve gelip çattığında pişmanlık saati,
Geçmiş günahlarının bağışlanması için
Sadece tipilerin şarkı söylediği
Ve sadece çaylağın uçabildiği
Granit kayaların üzerinde
Bir kilise yaptırmayı vaat etmişti.
Ve çok geçmeden Kazbek'in karları arasında
Yükseldi bir yalnız tapınak,
Ve kötü adamın kemikleri
Yeniden huzura kavuştu orada;

Böylece mezarlığa dönüştü
Bulutların can dostu kaya.
Sanki göklere daha yakinken
Daha mı sıcaktır ölümün mekânı?
Sanki insanlardan daha uzakken
Son uyku rahatsız etmez...
Boş ümit! Ölüler geçmiş günlerin
Kederinin de sevincinin de rüyasını görmez...

XVI

Enginliğinde mavi göklerin
Kutsal meleklerden biri
Uçuyordu altın kanatlarıyla,
Ve günahkâr ruhunu Tamara'nın
Taşıyordu dünyadan kucağında.
Ve tatlı, ümit dolu sözlerle
Gideriyordu onun kuşkularını;
İzlerini hatalarının ve acılarının
Siliyordu gözyaşlarıyla.
Cennetin sesleri artık
İşitilmekteydi ki uzaktan
Keserek önünü özgür uçuşun
Cehennem ruhu ansızın
Yükseliverdi bir uçurumdan.
Güçlüydü, kasırğa gibi gürültülü,
Parlıyordu şimşek akımı gibi.
Ve gururla, çılgınca küstah
"Bırak onu, benimdir o!" dedi.

Duyduğu dehşeti duayla bastırarak,
Günahkâr ruhu Tamara'nın
Koruyucusunun göğsüne sokuldu.

Yazgının yazıldığı andı bu,
Yine oydu karşısındaki.
Fakat, Tanrım!- nasıl da
Tanınmaz olmuştu, nasıl da
Kötücüldü bakışları,
Nasıl öldürücü zehriyle doluydu
Sonu gelmez bir düşmanlığın;
Ve kıpırtısız yüzünden
Bir mezar soğukluğu esiyordu.

“Kaybol, karanlık ruhu kuşkunun!”
Diye yanıt verdi göğün ulağı:
“Sen zafer kazandın yeterince;
Gelip çattı yargı zamanı,
Budur Tanrı’nın kararı!
Çile günleri geride kaldı;
Yeryüzünün ölümlü vücudu
Kötülük prangalarıyla birlikte
Düştü üzerinden onun,
Bilesin, çoktandır bekliliyoruz onu!
O, bir anlık yaşamları
Dayanılmaz acılardan
Ve ulaşılmaz sevinçlerden
Oluşmuş ruhlardandır;
Yaradan en temiz, en saf efirden
Dokudu onların canlı tellerini,
Ne onlar dünya için yaratıldılar,
Ne de dünya onlar için !
O çok ağır bir bedelle ödedi
Kuşkularını... Acı çekti ve sevdi.
Ve açıldı sevgi kapısı cennetin!”

Ve melek sert bakışlarını
Gezdirdi baştan çıkarıcının üzerinde,

Ve neşeyle açarak kanatlarını
Yitip gitti gök maviliğinde.
Lanet okuyordu yenilmiş İblis
Akılsız hayallerine;
Evrende önceki gibi
Kibirli, ümitsiz ve sevgisiz,
Tek başına kalmıştı yine!..

* * *

Yamacında kayalık dağın,
Üzerinde Kayşavur ovasının,
Görülmektedir bugün de
Diş diş burçları köhne yıkıntının.
Çocukları korkutan söylenceler
Koruyor hâlâ canlılığını...
O efsunlu günlerin tanığı
Dilsiz anıt, bir hayalet gibi
Kararıyor ağaçlar arasında.
Köy evleri yayılmış aşağıda,
Toprak çiçeklenip yeşeriyor;
Karışık seslerin uğultusu
Kayboluyor ve uzaktan
Bir deve kervanı
Geçiyor çingırdatarak çanlarını.
Ve inerek dumanlar arasından,
İşildayıp köpürüyor ırmak.
Ve doğa, sonsuzca genç yaşamla,
Serinlikle, güneşle, ilkbaharla,
Kaygısız bir çocuk gibi,
Eğleniyor şakalaşarak.

Fakat Şato görevini tamamlayıp
Sırasını savmış olan,

Dostlarından, yakınlarından
Daha fazla yaşayan,
Zavallı bir ihtiyar gibi kederlidir.
Ve onun görünmez sakinlerinin
Ortaya çıkmaları ve özgürce
Şölen yapmaları için
Sadece ay ışığı yeterlidir!
Vızıldayıp koşarlar bir uçtan bir uca.
Güngörmüş örümcek örmektedir
Münzevi barınağını.
Bir yeşil kertenkele ailesi
Neşeyle oynar çatıda.
Ve sakıngan yılan,
Köhnemiş eşik taşına
Çıkar sürünerek bir yarıktan:
Kâh ansızın kıvrılır üç halkaya,
Kâh uzun bir şerit gibi uzanır,
Ve parlar, savaş alanında
Eski kıyımlardan unutulmuş
Ve düşen kahramanın artık
Gereksinimi olmayan
Şam çeliğinden bir kılıç
Nasıl parlarsa...
Her şey yabancı, hiçbir yerde
Bir iz yok geçmiş yıllardan:
Yüzyıllar canla başla
Uzun süre süpürmüş onları,
Ve geriye hiçbir anı
Kalmamış, ne şanlı adından
Gudal'ın, ne de onun
Güzel kızı Tamara'dan!

Fakat onların kemiklerinin
Toprağa karıştığı sarp doruktaki kilise

Kutsal bir güç tarafından
Korunarak şimdi de
Görünüyor bulutlar arasından.
Ve karla kaplı kara granitler
Bekçi gibi duruyor kapılarında,
Ve zırh yerine göğüslerinde
Yüzlerce yıllık buzlar parılıyor.
Çevrede uykulu çığ kütleleri,
Ayazın ansızın yakaladığı
Çağlayanlar gibi, yamaçlardan
Sarkıyor asık suratlarıyla.
Ve tozunu üfürerek yaşlı duvarların,
Çevrede kol gezen tipi
Kâh uzun bir türküye başlıyor,
Kâh sesleniyor nöbetçilere;
Ve bu ülkedeki tuhaf tapınağın,
Öyküsünü işitip uzaklardan
Sadece bulutlardır tapınmak için
Koşup gelen doğudan;
Fakat çoktandır yok artık hüznlenen
Eğilip mezar taşlarının üzerine!
Asık yüzlü kayası Kazbek Dağı'nın
Bekliyor ganimetini açgözlülükle,
Ve onların sonsuz huzurunu
Bozmuyor insanın sonsuz homurtusu.

1829-1841

*Mtsiri*⁵

“Yaşamı azıcık tattım ve ölmem gerekiyor şimdi.”⁶

I

Çok da uzak olmayan bir geçmişte,
Aragva ve Kula ırmaklarının
İki bacı gibi kucaklaşarak
Çağıldadığı bu yerde,
Bir manastır vardı. Şimdi de
Görür bir yaya geçerken dağ yolundan,
Köhnemiş sütunlarını kapılarının,
Kulelerini, kubbesini kilisenin.
Fakat altında artık o kubbenin
Tütmüyor buhurdanların güzel kokulu dumanı,
Duyulmuyor bizim için dua eden
İlahisi keşişlerin. Şimdi sadece insanların
Ve ölümün unuttuğu çok yaşlı bir adam,
Yarı canlı bekçisi bu yıkıntıların,
Siliyor tozunu mezar taşlarının.
Ve yazıtlar, taşların üstündeki,
Anlatıyor görkemli bir geçmiş.

5 Gürcüce “hizmette olmayan papaz”, bir çeşit papaz adayı. (Lermontov’un notu.)

6 Lermontov’un eski Slavcasıyla alıntılandığı yukarıdaki sözün tam çevirisi şöyledir: “Elimdeki değneğin ucuyla birazcık tattım baldan ve şimdi ölmem gerekiyor.” (Eski Ahit 1. Samuel 14:43. Bap). (Ç.n.)

Ve tacının altında ezilen filan çarın
Nasıl teslim ettiğini falan yılda
Halkını Rusya'ya. Ve o zamandan sonra
Nasıl aktığını Tanrı nimetinin
Gürcistan'a. Nasıl gelişip serpildiğini bu ülkenin
Gölgesinde bahçelerinin,
Kaygı duymaksızın düşmanlarından
Dost süngülerin korumasında.

II

Günlerden bir gün bir Rus generali
Tiflis'e geçiyordu dağlar üzerinden;
Kafilede tutsak bir çocuk vardı.
Altı yaşlarında filan olmalıydı,
Hastalanmıştı, kaldıramamıştı,
Uzun yolun güçlüklerini;
Dağ keçisi gibi ürkek, yabani,
Zayıf ve esnekti karnış gibi.
Fakat acı veren hastalık onda
Geliştirip pekiştirmişti
Güçlü ruhunu atalarının.
Acılarına yakınmaksızın katlanıyor
Ve çocuk dudaklarından
Çıkmıyordu en ufak bir inilti bile,
Yiyecekleri geri çevirip işaretle
Ölüyordu sessizce, gururla.
O zaman merhamet duyarak bir keşiş,
Sahip çıktı hasta çocuğa;
Güvenilir duvarlar ardında,
Papazın dostça korumasında,
Başladı sağlığına kavuşmaya.
Fakat çocuksu eğlencelere yabancı,

Herkesten kaçıyordu önceleri,
Geziyordu sessiz, bir başına.
Ve bilinmez bir kederle
Doğuya bakıyordu iç geçirerek,
Yurdunun olduğu yerlere.
Fakat zamanla alıştı tutsaklığa,
Başladı anlamaya yabancı dili,
Kutsandı kilise papazınca,
Ve delikanlılık çağına ulaştığında
Rahiplik andı içecekti ki,
Bir gün kayboldu birdenbire.
Bir güz gecesiydi, karanlık ormanlarla
Kaplıydı çevredeki dağlar.
Orada boşuna arandı üç gün ve sonunda
Onu bozkırda buldular, yitikti bilinci,
Ve alıp getirdiler manastıra.
Korkunç solgundu, zayıf ve bitkindi,
Başından çok zorlu bir şey geçmiş
Hastalanmış, aç kalmış gibiydi.
Sorulanlara yanıt vermiyordu,
Günbegün sararıp soluyor,
Yaklaşıyordu sonu.
O zaman papaz öğüt ve duayla,
Gitti başucuna. Hasta gururla
Kulak verip söylenenlere,
Kalktı toplayarak son gücünü,
Ve konuştu uzun süre:

III

“Teşekkür ederim, buraya benim
İtiraflarımı dinlemeye geldin.
İyi bir şey birinin önünde
Yüreği hafifletmek sözcüklerle.

Ama ben kötülük yapmadım kimseye
Bu yüzden benim yaptıklarımı
Öğrenmek çok az yarar işinize.
Fakat ruhu anlatmak olanaklı mı?
Çok az yaşadım ben ve tutsaklıkta.
Böyle bir yaşamın iki tanesini
Değiştirdim tek bir yaşamla,
Kaygılarla ve telaşla dolu da olsa.
Tek bir düşünce egemendi ruhumda
Tek bir düşünce, ateşli bir tutku:
O bende bir kurt gibi yaşıyordu
Kemiriyor, yakıp kavuruyordu.
Çağırıyordu hayallerimi
Boğucu hücrelerden ve dualardan
Kaygıların, çatışkılarının
Harika dünyasına
Kayaların bulutlarda gizlendiği
İnsanların özgür olduğu kartallar gibi.
Bu tutkuyu ben göcenin karanlığında
Besledim gözyaşı ve kederle
Onu şimdi gökyüzü ve yeryüzü
Önünde itiraf ediyorum
Ve af dilemiyorum.

IV

İhtiyar! Pek çok kez işittim
Ölümden kurtarışını beni
Niçin? Her zaman somurtuk ve yalnız
Fırtınanın kopardığı yaprakçık
Yetiştim kasvetli duvarlar ardında
Ruhumla çocuk, yazgımla keşiş
Kimseye o kutsal “baba” ve “anne”

Sözcüklerini diyemedi.
Biliyorum, unutmamdı senin isteğin
O tatlı adları manastırda.
Boşuna: Sesleri onların
Benimle doğmuştu. Görüyordum başkalarının
Anayurdu, evi, dostları
Akrabaları olduğunu.
Bense kendimde sevdiklerimi değil
Mezarlarını bile bulamıyordum
O zaman gözyaşı dökmeyip boşuna
Yemin ettim kendi içimde
Bir gün, bir an için de olsa
Yaslamak yanan göğsümü
Varsın tanıdık olmasın
Ama akraba bir göğse.
Heyhat! O hayaller artık
Öldüler bütün güzellikleriyle
Ve ben yabancı ellerde
Nasıl yaşadıysam, öyle
Öleceğim öksüz ve köle.

V

Mezar değil korku veren bana,
Acılar uyurmuş orada,
Soğuk ve sonsuz sessizlikte.
Yaşamdan ayrılmaktır bana acı veren.
Gencim ben, genç... Bilir miydin sen,
Çılgın gençlik hayallerini?
Ya bilmiyordun, ya unuttun
Nasıl nefret ettiğini ve sevdiğini;
Kalbin nasıl daha canlı çarptığını
Gördüğünde köşedeki kuleden
Güneşi ve tarlaları.

Hava orada tazedir
Ve duvarın derin gediğinde
Fırtınanın ürküttüğü genç güvercin
Bilinmez ülkenin çocuğu,
Sınmış, beklemektedir.
Sen ise bu güzel dünyadan bıkmışsın,
Apak olmuş saçın sakalın
Yaşayacağın kadar yaşamışsın!
Arzular da tükenmiş içinde
Zamanıdır unutmanın.
Yaşadın sen. Yaşabilirdim ben de.

VI

Bilmek ister misin gördüklerimi
Özgürlükte? Gözalıcı kırlar,
Ve tepeler, çevrelerinde
Halay çeken kardeşler gibi
Boy atmış ağaçlarıyla
Hışırdayan korular.
Karanlık kayaların bağrını gördüm,
Sel onları parçaladığında,
Ve sezdim düşüncelerini:
Bu Tanrı vergisidir bana!
Nicedir yukarılara uzanmış
Taştan kollarıyla her an
Hasretler kucaklaşmaya;
Fakat günler geçiyor, akıyor yıllar
Hiçbir zaman kavuşamayacaklar!
Dağ sırtlarını gördüm
Tuhaf, karışık, düş gibi,
Ve sunaklar gibi tütüyorlardı
Ağarırken tan yeri,
Tepeleri mavi gökтейdi

Ve bulutlar birbiri ardına
Geceyi geçirdikleri gizli yerleri
Terk ederek doğuya koşuyorlardı,
Uzak ülkelerden uçup gelen
Başiboş, özgür kuşların
Kervanıydılar sanki!
Uzakta sis içinde, ak saçlı Kafkas
Duruyordu görkemli, sarsılmaz,
Elmas gibi yanan karlarıyla.
Ve bilmiyorum neden
Hafifliyordu yüreğim ona bakarken
Ve gizemli bir ses bana
Bir zamanlar orada
Yaşadığımı fısıldarken
Geçmiş gittikçe daha açık
Canlanıyordu belleğimde.

VII

Ve babaevini anımsadım,
Derbentimizi ve çevreye serpilmiş
Köy evlerini gölgede:
İşitiyordum akşam uğultusunu
Koşarak eve dönen sürülerin,
Ve uzak havlamasını
Tanıdık köpeklerin.
Esmer tenli yaşlı adamları
Görüyordum ay ışığında,
Babaevi eşiğine karşı
Ciddi yüzleriyle oturan.
Ve çerçeveli kınlarının
Parıltısını uzun hançerlerinin.
Tüm bunlar tıpkı bir düşte
Gibi geçiyorlardı hızla

Birbiri ardına bulanıkça.
Ya babam? Savaş giysileri içinde
Görüyordum onu canlıymışçasına,
İşitiyordum çınıltısını
Örme zırh gömleğinin
Ve görüyordum parıltısını
Tüfeğinin ve bakışlarının
Gururlu, kesin, kararlı...
Ve genç bacılarım
Işıklarıyla tatlı bakışlarının
Karşımdaydılar işte...
Sözleri ve ezgileriyle türkülerinin
Beşiğimin üzerinde...
Orada, derbentte, akan bir su vardı
Şarılıtlı fakat derin olmayan,
Gün ortası oraya giderdim
Oynamaya ve bakışlarımla
İzlemeye kırlangıçları
Yağmur öncesinde kanatlarıyla
Dokunurlarken dalgalara.
Ve barışçıl evimizi anımsadım
Ve akşamları ocağın önünde
Anlatılan uzun öyküleri,
İnsanların bir zamanlar
Nasıl yaşadıkları hakkında,
Daha bir güzelken dünya.

VIII

Bilmek mi istiyorsun ne yaptığımı
Özgürlükte? Yaşadım... Ve bütün bir yaşam
Senin bitkin yaşlılığından
Çok daha karanlık ve kederli olurdu

Bu üç kutlu gün olmasaydı.
Eskiden beri koymuştum aklıma
Bir göz atmayı uzak kırlara,
Öğrenmek, güzel mi dünya
Özgürlük için mi doğuyoruz
Zindan için mi yoksa?
Ve o korkunç gece saatinde
Sizler ürkerek fırtınadan
Sunakta toplanıp
Yüzükoyun yere kapandığınızda,
Kaçtım... Oh, nasıl da mutlu olacaktım
Bir kardeş gibi kucaklaşmaktan
Fırtınayla! Bulutları gözlerimle izliyor
Elimle yakalıyordum şimşeği.
De bana, arasında bu duvarların
Verebilir miydin bana karşılığını
Bu kısa ama candan dostluğun
Fırtınalı yürekle fırtına arasındaki?..

IX

Koştum uzun süre, nereden, nereye
Bilmeksizin... Tek bir yıldız
Yoktu aydınlatan çetin yolu.
Ormanların gece serinliğini
Çekerken çileli, bitkin göğsüme
Koşuyordum, hepsi bu!
Böylece saatler boyu
Koştum ve yorulup sonunda
Uzandım yüksek otların arasına.
Ve kulak kabarttım çevreye: İzleyen yoktu.
Fırtına dindi. Solgun bir ışık
Uzanıyordu şerit gibi

Karanlık gökle toprak arasında.
Ve seçiyordum bu ışıkta
Diş diş uzak dağları
Bir desen gibi; yatıyordum
Sessiz, devinimsiz.
Kimi kez derbentte bir çakal
Çocuk gibi bağırıyor, ağlıyordu,
Ve dümdüz pulları parıldayarak
Kayıyordu bir yılan taşlar arasından
Fakat korku sıkıştırmıyordu ruhumu
Yabanıl bir hayvan gibi ben de
İnsana yabancıydım, sürünüp otların altına
Gizlendim yılan gibi.

X

Aşağıda, altımda, derinlikte,
Fırtınanın hızlandırdığı nehir
Gürüldüyordu ve onun boğuk gürültüsü
Eřitti yüzlerce öfkeli sese.
Gerçi benim için bu konuşma
Açıktı söz olmadan da,
Bu bitimsiz homurtu, sonsuz tartışma
Kayaların dik başlı göğsüyle.
Kimi kez ansızın kesiliyor
Kimi kez daha güçlü
Gürüldüyordu sessizlikte.
Ve işte dumanlı yükseklerde
Başladı ötmeye kuşlar ve doğu
Yaldızlandı, küçük bir rüzgâr
Kımıldattı nemli yaprakları;
Soluk aldı çiçekler
Ve onlar gibi ben de

Güne karşı kaldırdım başımı...
Bakındım çevreme, gizlemiyorum
Çok korktuğumu: Yatıyordum kıyısında
Göz korkutucu bir uçurumun.
Uluyordu orada
Döne döne öfkeli dalga.
Götürüyordu oraya
Kayaların basamakları
Fakat bir tek kötü ruh
Adımlayabilirdi onları
Göklerden atılıp da
Yer altı uçurumunda kaybolduğunda.

XI

Çevremde bahçesi Tanrı'nın
Çiçekleniyordu, bitkiler
Koruyorlardı renk renk giysilerinde
İzlerini göksel gözyaşlarının.
Ve perçemleri bağ çubuklarının
Ağaçlar arasında caka satarak
Kıvrılıyordu, yapraklarının
Saydam yeşilliğiyle.
Ve taşıdıkları dolu salkımlar
Değerli küpeler gibi
Sallanmaktaydı görkemle
Kimi kez ürkek bir kuş sürüsü
Uçarken üzerlerine.
Ve ben yeniden düşüp toprağa
Yeniden kulak vermeye başladım
Büyülü, tuhaf seslere:
Çalılarda fısıltılar vardı
Bu sanki bir konuşmaydı

Göğün ve yerin gizi üzerine.
Tüm sesleri doğanın
Kaynaşıp tek bir ses olmuştu,
Bu görkemli övünme korosunda
Sadece insanın kibirli sesi yoktu,
O an duyumsadıklarımı
Aklımdan geçen her şeyi
-Artık kalmadı izleri bile-
Anlatmak isterdim yine de
Düşüncede de olsa
Yaşamak için yeniden.
O sabah gök kubbesi
Öylesine temizdi ki
Israrlı bir göz görebilirdi
Uçuşunu meleğin;
Öylesine saydam ve derin,
Öylesine pürüzsüz
Bir mavilikle dolu!
Gözlerimle ve ruhumla
Dokunuyordum ona
Yarı gün sıcaklığı henüz
Hayallerimi kovmamışken,
Başlamamışken daha
Susuzluk sıkıntısı.

XII

O zaman tutunarak esnek çalılara
İnmeye başladım akıntıya doğru,
Başarabildiğimce basarak
Basamaktan basamağa.
Kimi kez ayaklarımın altından
Bir taş koparak yuvarlanıyordu;

Geride bıraktığı boşluktan
Sütun gibi bir toz bulutu
Tüterek yükseliyordu;
Uğuldayarak ve sıçrayarak sonra
Yutuluyordu dalga tarafından.
Asılı duruyordum uçurumda,
Fakat güçlüdür özgür gençlik,
Ölüm gözümü korkutmuyordu!
İniyordum sarp yüksekliklerden
Dağ sularının serinliği
Bana doğru eserken,
Ve yanmışçasına susuzluktan
Gömüldüm dalgaya.
Ansızın hafif adımların
Çıkardığı bir ses ulaştı kulağıma,
Bir anda gizlenip arasına çalıların
Beni tepeden tırnağa
Saran bir heyecanın
İstem dışı bir yürek çarpıntısıyla
Ve sanki içercesine
Kulak kesildim o sese.
Ses giderek yaklaşıyordu
Genç bir Gürcü kızının
Söylediği bir türküydü bu,
Öylesine canlı, yapmacıksız
Öylesine özgür, tatlı,
Bu sesin dile getirdiği
Sanki alışkın olduğu
Dost adların sesleriydi sadece.
Basit bir türküydü söylenen
Fakat işledi zihnime,
Bir alacakaranlık
Çöküyorken üstüme
Görünmez bir ruhtu onu söyleyen.

XIII

Başının üstünde tuttuğu testiyle
Genç Gürcü kızı dar keçi yolundan
Kıyıya iniyordu, kimi kez
Kayarak kayalar arasından
Ve gülerek beceriksizliğine.
Yoksul giyimliydi, yemenisinin
Uzun kıvrımlarını geriye atarak
Hafif adımlarla yürüyordu
Ve kızgın yaz sıcağı altın bir gölgeyle
Yüzünü ve göğsünü kaplıyordu.
Yakıcı bir sıcak fışkırmadaydı
Dudaklarından ve yanaklarından
Ve gözlerinin karanlığı
Derindi ki öylesine,
Öylesine doluydu ki aşk gizemleriyle
Benim ateşli düşüncelerim
Birbirine karışıyordu.
Bütün anımsadığımı sadece
Çıniltısıydı testinin
Akıntı ağır ağır
Doldurmadayken onu
Ve bir hışırtı, hepsi bu.
Ve uyandığımda yeniden
Ve kendime geldiğimde
Uzaktaydı artık o...
Sessizce, hafif adımlarla
Yürüyordu yükünün altında
Düzgün endamıyla tıpkı
Bir kavak ağacı gibi,
Onun kırlarının sultanı.
Ve uzak olmayan bir yerlerde
Serin siste, üstünde bir kayanın

Dostça, birlikte büyümüşçesine
İki dağ evi görünüyordu ve
Mavi bir duman tütmedeydi
Birinin çatısının üzerinde ve ben şimdi de
Görüyorum sanki kapının açıldığını...
Ve tekrar kapandığını sessizce!...
Biliyorum, olanaksız senin anlaman
Benim özlemimi ve kederimi;
Zaten üzüldüm anlayabilseydin:
Benimledir anıları o dakikaların
Ve bırakın ölsünler benimle birlikte.

XIV

Gecenin yorgunluğuyla bitkin
Yatıyordum gölgede. Tatlı bir uykuyla
Kapanıyordu gözlerim kendiliğinden
Ve Gürcü kızının genç imgesi
Canlanıyordu düşümde yeniden.
Ve tuhaf, tatlı bir tasa
Başladı yine göğsümü sızlatmaya
Soluk almaya çalıştım uzun süre
Uyandım sonunda. Şimdi ay
Işıyordu gökte ve sadece
Açarak açgözlü kucağını
Ardında gibi ganimetinin
Bir bulutçuk gizlenmekteydi ardında,
Dünya karanlık ve sessizdi.
Sadece uzakta, karşımda
Karlı dorukları dağ dizilerinin
Parlıyordu gümüşsü saçaklarıyla
Ve nehrin akıntısı çarpıyordu kıyılara

Tanıdık bir damda bir ışıkcık
Kâh titreşiyor, kâh sönüyordu:
Göklerde gece yarısı saatlerinde
Parlak bir yıldız nasıl sönerse!
Nasıl istiyordum ulaşmak oraya...
Ruhumdaki tek amaç, tek isteğim
Yurduma ulaşabilmektir.
Dayandım başarabildiğimce acısına açlığını,
Ürkek ve dilsiz tutturdum yolu
Fakat az sonra derinliğinde ormanın
Dağları yitirdim gözden ve sonra da
Başladım büsbütün kaybolmaya.

XV

Kimi kez, boşu boşuna
Koparıyordum umutsuzca
Sarmaşık gibi birbirine
Dolanmış çakal eriği çalılarını;
Çevremde sonsuz orman
Daha sık ve korkunç oluyordu gitgide;
Ve milyonlarca siyah gözle
Bakıyordu gecenin karanlığı
Dalların, çalılarının arasından...
Başım dönüyordu, bir ağaca
Başladım tırmanmaya,
Fakat göklerin ucu bile
Diş diş ormandı baştan başa.
O zaman toprağa kapandım
Ve çıldırmışçasına hıçkırdım.
Ve kemirdim onun nemli bağrını
Ve aktı, aktı gözyaşlarım

Kızgın bir çiy gibi ona...
Fakat inan bana, insandan
Yardım dilenmezdim o anda da.
Farksızdım bir bozkır canavarından
Ve yemin ederim ihtiyar
Bir anlık bir imdat çığlığının
İhanetine uğrasaydım,
O güçsüz dilimi koparırdım.

XVI

Çocukluk yıllarımda, anımsarsın
Gözyaşı nedir bilmediğimi,
Fakat burada şimdi
Ağlıyordum utanmaksızın.
Beni kim görebilirdi ki?
Sadece kara orman
Ve ay, göklerde yüzen!
Karşımda bir alan vardı
Ay ışıyla aydınlanmış,
Yosunla ve kumla kaplı,
Ve ışık geçirmeyen
Bir duvarla kuşatılmış.
Ansızın bir gölge
Kımıldadı orada ve bir çift gözün
Parladı kıvılcımları... ve sonra
Çalılıklardan bir sıçrayışta
Bir canavar fırlayıp çıktı
Ve sıçrayıp oynayarak sırtüstü
Uzandı kumlara.
Bozkırın ebedî konuğu
Güçlü pars. Çığlıklar atarak

Kemiriyordu kanlı ve iri
Bir kemik parçasını, arada bir
Keyifle sallayıp kuyruğunu
Dikiyordu kanlı bakışını
Dolunaya; derisi gümüşe çalıyordu.
Ben elimle sivri uçlu bir dalı
Kavramış bekliyordum savaş anını.
Yüreğim ansızın tutuşmuştu
Savaş arzusuyla ve kan görmenin
Susuzluğuyla... Evet! Yazgı beni
Götürmeseydi başka bir yoldan
Kuşkum yok. Atalarımın ülkesinde
Hatırı sayılır bir yiğit olacağımdan.

XVII

Bekliyordum. Gölgesinde gecenin
Duyumsadı düşmanını ve ansızın
Yakınma gibi, inleyiş gibi, uzun
Bir çığlık kopardı ve öfkeyle
Başladı kumları kazımaya pençesiyle,
Şahlandı sonra ve ileri
Doğru gerildi, ilk kızgın sıçrayış
Korkunç ölüm tehdidi demekti...
Fakat engelledim bu atlayışı.
Vuruşum şaşmazdı ve hızlı:
Sağlam sopa, balta gibi
Yardı onun geniş alnını...
İnledi bir insan gibi
Ve devrildi. Yarasından
Koyu, geniş bir dalgayla
Aksa da kan,
Kızışıyordu ölümcül savaş.

XVIII

Göğsüme doğru atıldı;
Fakat ben boğazına sokmayı
Başardım silahımı ve iki kez
Çevirdim orada... Ulumaya başladı,
Atıldı son gücüyle bir kez daha ve tıpkı
Bir yılan çifti gibi kenetlenerek,
İki dosttan daha sıkı kucaklaşarak,
Devrildik bir anda ve savaş
Devam etti sis içinde ve yerde.
Ben de korkunçtum o an;
Bir çöl parısı gibi, kötücül, yaban,
Yanıp tutuşuyordum ve onun gibi
Çılgılık atıyordum, sanki parsların
Ve kurtların ailesinde doğmuştum,
Serin örtüsü altında ormanların.
Sanki sözcüklerini insanların
Unutmuştum ve o korkunç bağırış
Doğuyordu bağrımdan, sanki dilim
Çocukluğumdan beri başka bir sese
Alışkın değildi... Fakat düşman
Bitkin düşmeye başlamıştı,
Çırpınmaya, nefesi ağırlaşmaya.
Sıkıştırdı beni son bir kez daha...
Devinimsiz gözlerinin bebekleri
Tehditle parladı ve sonra
Sessizce kapandılar sonsuz uykuyla;
Fakat zafer kazanan düşmanıyla
Göğüs göğse çarpışarak
Başarmıştı ölmeyi,
Savaşta savaşçının
Ölmesi gerektiği gibi!..

XIX

Görüyorsun göğsümdeki
Derin tırnak izlerini;
İyileşmediler henüz
Ve kabuk bağlamadılar.
Fakat nemli örtüsü toprağın
Canlandırarak onları
Ve ölüm iyileştirecek sonsuzca.
Yaramın farkında değildim o sırada,
Ve toplayarak gücümden ne kaldıysa
Süründüm ormanın derinliklerinde...
Fakat yazgıyla tartışmam boşunaymış
Alay ediyormuş o benimle!..

XX

Ormandan çıktım. Gün doğdu.
Gezegenlerin uğurlayan horonu
Silindi onun aydınlığında.
Dile geldi sisle kaplı orman,
Uzakta köy başladı tütmeye,
Ve hızla akıp geçti ovadan
Bulanık bir uğultu rüzgârla.
Oturdum kulak verdim ona.
Fakat rüzgârla birlikte o da kesildi
Taradım bakışlarımla çevreyi:
Bildik bir yerdeydim sanki,
Birden korkunç bir duygu kapladı içimi,
Ve anlayamadım uzun süre
Yeniden dönmüş olduğumu zindanıma.
Ben ki o kadar zaman yararsızca
Gizlice hayaller beslemiş,
Sabretmiş, üzülmüş, acı çekmiştim...

Ne için?.. Daha yaşamın baharında
Henüz bakabilmişken Tanrı'nın dünyasına,
Ve meşelerin hışırtılarında
Özgürlüğü henüz tadabilmişken,
Taşımak mezara ardım sıra
Kutsal ülkeme özlemimi,
Sitemini kırılmış umutlarımın
Ve sizin merhametinizin utancını!..
Bunun korkunç bir düş olduğunun
Kuşkusunu taşıyorken daha
Uzak bir çan sesi ansızın
Yeniden ulaştı kulaklarıma...
Ve apaçık anladım gerçeği...
Ah, hemen tanıdım onu!
Çocuk gözlerimden ne çok kez
Canlı düşlerimi kovan oydu,
Sevgili yakınlarıma, akrabalarıma,
Yabanıl özgürlüğüne steplerin,
Yeğnik, azgın atlara ilişkin,
Ve harika savaflara kayalardaki,
Tek başına herkesi yendiğim!..
Gözyaşı akıtmaksızın, bitkin,
Dinliyordum o sesi, sanki yüreğimden
Geliyordu o ses, sanki biri
Göğsüme bir demirle vuruyordu.
Ve içim karmakarışık, anladım ki
Bulamayacağım hiçbir zaman
Beni yurduma götürecektir yolu.

XXI

Evet, yazgımı hak ettim ben!
Güçlü küheylan yabancı bozkırda
Kötü biniciyi atıp eğerinden,

Dolaysız ve kısa yolu
Bulacaktır ülkesine giden...
Onun yanında neyim ki ben?..
Göğsüm boş yere
Arzu ve tasayla dolu
Aklın hastalığı, hayalin oyunu
Olan o yararsız ateşle.
Zindanın damgasını
Taşıyorum üzerimde ben...
Farksızım zindanda yapayalnız
Yetişen o çiçekçikten.
Arasında nemli döşeme taşlarının
Solgundur o, bekler uzun süre
Genç yapraklarını açmaksızın
Gelmesini yaşam veren ışığın.
Günler geçer ve günün birinde
İyi bir el dokunur ona kederle
Ve bahçeye taşır onu
Komşuluğuna güllerin.
Şimdi her yandan
Varlığın tatlılığını solumaktadır....
Fakat ne çıkar? Sabah güneşi
Kavuracaktır yakıcı ışınlarıyla
Zindanda yetişen çiçekçığı.

XXII

Acımasız güneşin ateşi
O çiçek gibi yakıyordu beni de.
Gizliyordum yorgun başımı
Otların arasına boş yere:
Kurumuş yaprakları onun
Çakal eriğinden bir çelenk gibi

Selam veriyormuşçasına
Kıvrılıyordu üzerimde.
Ve alev soluğunu durmaksızın
Üflüyordu yüzüme toprağın kendisi.
Yukarıda hızla parıldayarak
Kıvılcımlar dönüp duruyordu;
Duman tütüyordu beyaz kayalardan.
Ve kıpırtısız bir devinimsizlikte
Umutsuzluğun ağır uykusuyla
Uyuyordu Tanrı'nın dünyası.
Ötüşü bir kılavuz bildircinin,
Kızböceğinin canlı cırlıtısı,
Çocuksu civıltısı bir ırmağın ya da
İşitilseydi hiç değilse...
Sadece kuru, yaban otları
Hışırdatarak bir yılan,
Yaldız işlemeli bir hançer gibi
Parlayarak sarı sırtı,
İzler bırakarak şeridimsi,
Dikkatle kayıyordu sarı kumda;
Sonra oynayıp mayışarak,
Kıvrıldı üçlü bir halkayla
Ve sonra sanki yanıyormuş gibi
Çırpındı ve sıçrayarak
Gizlendi uzak çalılarda.

XXIII

Gökyüzü sessiz ve pırıl pırıldı.
Uzakta, sisler arasında
Yükseliyordu iki dağ karaltısı
Ve parlıyordu ardında onların
Sivri duvarı bizim manastırın.

Aşığıda Aragva ve Kura
Eteklerini parlak adacıkların
Kuşatarak gümüşü bir kuşakla
Koşuyorlardı fısıldaşan çalılının
Köklerine dostça ve usulca...
Onlardan çok uzaktaydım!...
Kalkmak istiyordum, fakat
Hızla dönüyordu karşımda ne varsa.
Bağırmak istiyordum, dilim
Kurumuş, sessiz devinimsiz,
Dönmüyordu ağzımda.
Ölüyordum. Acı veriyordu
Ölüm öncesi sabuklama.
Sanki derin bir nehrin
Dibinde yatmaktaydım.
Çevrem gizemli bir sisle kuşatılmıştı
Ve ezgisini söyleyerek sonsuz susuzluğun
Buz gibi, soğuk bir akıntı
Çağıldayarak dökülüyordu göğsüme...
Bu öyle hoş, öyle tatlıydı ki
Korkuyordum uykuya dalmaya...
Üstümde, yukarıda
Kucaklaşıyordu dalgalar birbiriyle
Ve güneş onların kristali arasından
Parlıyordu daha büyüleyici aydan...
Ve renk renk balık sürüleri
Oynaşıyordu kimi kez ışıklarda.
Anımsıyorum onlardan birini:
Ötekilerden daha bir dostça
Sokuluyordu bana. Sırtı
Altın pullarla kaplıydı. Fırıl fırıl
Dönüyordu başımın üstünde ısrarla...
Ve bakışı yeşil gözlerinin
Hüzünlü, sevecen ve derindi...

Ve ben şaşkınlık içindeydim:
Gümüşsü, usul bir sesle bana
Tuhaf sözler mırıldanıyordu,
Şarkı söylüyor, yeniden susuyordu,
Diyordu ki:

“Çocuğum,
Burada kal benimle:
Özgürdür suda yaşam
Soğuktur ve dingindir.

Kız kardeşlerim gelir
Dans ederiz çevrende,
Dumanlı bakışların
Yorgun ruhun neşelenir.

Uyu! Yumuşak yatağında,
Altında saydam örtünün.
Yıllar geçer, yüzyıllar,
Çınıltılı ve tatlı düşler içindeyken sen.

Oh canım benim! Gizlemiyorum
Sevdiğimi seni
Dalganın akıntısını sevdiğim gibi,
Hayatımı sevdiğim kadar seviyorum...”

Uzun süre, uzun süre kulak verdim
Bu sese; sanki usul ve çınıltılı
Mırıltısı dalgaların kaynaşıyordu
Altın balığın sözleriyle.
Sonra her şey silindi birdenbire
Günüşiği terk etti gözlerimi
Derin bir hiçlik aldı
Akılsız sayıklamanın yerini...

XXIV

Böylece bulunup getirilmişim.
Bitti anlatacaklarım benim. Geri kalan
Senin de bildiklerin. Sözlerime
İster inan ister inanma, hepsi bir benim için
Fakat tek bir şey var beni üzen:
Soğuk ve dilsiz cesedimin
Çürümeyecek olması öz yurdumda.
Ve acılı öykümün hiç kimsede
Sağır duvarlar arasında
Kederli bir ilgi uyandırmayacak olması
Benim karanlık yazgıma.

XXV

Elveda peder... uzat elini:
Duyumsuyorsun: Yanıyor benimki...
Bil ki bu alev en genç yaşımdan,
Gizlice yanıyordu göğsümde her zaman;
Fakat tükendi artık yakıp kavuracağı,
O da delip çıktı zindanını
Ve yeniden dönüyor ona,
İstirap ve esenliği
Herkesle sırayla verene...
Fakat bana ne ondan? Varsın cennette,
Bulutlar ötesi kutsal ülkede,
Ruhum bir sığınak bulacak olsun...
Heyhat! Cenneti ve sonsuzluğu
Değişirdim birkaç dakikasıyla,
Sarp ve karanlık kayalar arasında
Oyunlar oynadığım çocukluğumun...

XXVI

Öldüğümde –inan ki
Çok sürmeyecek beklemen bunu–
Bahçemize taşıt beni,
İki beyaz akasya
Ağacının çiçeklendiği...
Arasında onların
Öyle sıktır ki otlar,
Taze hava öyle güzel kokulu,
Ve güneşte oynayan yapraklar
Öyle saydam, altınsıdır ki
Beni oraya götürüp koysunlar.
Mavi günün parıltısını
İçeyim son kez kana kana.
Kafkas Dağı da görünür oradan.
Belki o da doruklarından
Bana bir veda selamı
Gönderir serin rüzgânıyla...
Ve duyarım yanı başında
O kardeş sesi, ölüyorken ben!
Düşünürüm ki bir dost ya da
Kardeşimdir eğilmiş üstüme
Silmektedir kaygılı bir elle
Ölümün soğuk terini yüzümden.
Ve söylemektedir usul bir sesle
Şarkısını sevgili ülkemin...
Ve bu düşünceyle dalayım uykuya
Hiç kimseye ilenmeksizin!...”

1841

Mihail Yuryeviç Lermontov (1814-1841): Yirmi yedi yıllık kısa yaşamına rağmen etkisi yirminci yüzyılın başlarına, Gorki'ye ve simgecilere dek uzanan, Rus şiirinin büyük devrimci romantigi. Lermontov Dekabrist hareketin acımasızca bastırıldığı, Çarlık Rusyası'nın kültür ve sanat yaşamına yoğun bir sansür uyguladığı dönemde, aristokrat bir subay ailesinde büyüdü. Puşkin'in ölümünden sonra yazdığı "Şairin Ölümü" şiiri yüzünden sürgüne gönderildiği Kafkasya'nın doğası ve Kafkas halklarının yaşamı sanatçının üzerinde derin izler bıraktı. Halk şiiri, türküler, Slav ve Kafkas folklorunun öğeleri, muazzam doğa betimlemeleri Lermontov'un şiirinde önemli bir yer tutar. Hançer ilkgençlik şiirlerinden, isyan, acı ve öfke duygularının yoğunlaştığı olgunluk dönemine dek, şairin dünyasını ustalıkla yansıtan şiirlerinden özenle yapılmış en güzel seçkilerden biridir. Hançer'in yeni basımına şairin doğumunun 200. yılında en güzel manzumelerinden "İblis" ile "Mtsiri" de eklenmiştir.

Ataol Behramoğlu (1942): Çağdaş şiirimizin önde gelen ustalarından biri olmasının yanı sıra, Puşkin'den Çehov'a, Lermontov ve Turgenyev'den Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi'ne çeviri edebiyatımızın da en yetkin adlarından biridir.

9 786053 322443

KDV dahil fiyatı
12 TL